

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Horská služba České republiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANÁŘSTVÍ

Autor: Tereza Forstová

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Schwarz

České Budějovice 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Horská služba České republiky*“ jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7.5.2024 .....

Tereza Forstová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce Mgr. Pavlu Schwarzovi za odborné vedení a pomoc při psaní bakalářské práce. Především bych chtěla poděkovat za vstřícný přístup, trpělivost a čas, který mi během mého psaní věnoval. Dále bych chtěla poděkovat všem dotazovaným, kteří se zapojili do výzkumného šetření za jejich otevřenost, důvěru a také čas, který věnovali během rozhovoru. Děkuji také své rodině za obrovskou podporu během celého mého studia.

Horská služba České republiky

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje zmapování činnosti Horské služby České republiky a oblasti spolupráce horských služeb ve vybraných zemích EU. Horská služba hraje významnou roli v poskytování první pomoci a transportu postižených osob z komplikovaného terénu, kam by se posádky RZP jen těžko dostávaly. V laické veřejnosti je ovšem opomíjena a často dochází k mylným představám o fungování této organizace.

Teoretická část je zaměřena na historii, a především vznik horských služeb u nás i v zahraničí. Dále mapuje hlavní úkoly a náplň práce horské služby, jak tomu bylo v začátcích a jak je tomu nyní. Zaměřena je i na podmínky přijetí k horské službě a dále na organizaci záchranných a pátracích akcí. Pro výzkumné šetření byly stanoveny dva cíle: 1. Zmapovat činnost Horské služby České republiky. 2. Zmapovat oblasti spolupráce HSČR s Horskou službou ve vybrané zemi v rámci EU. K naplnění cílů sloužily odpovědi na otázky získané kvalitativním výzkumným postupem technikou polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný vzorek tvořili aktivní členové horských služeb z České, Slovenské a Rakouské republiky, různého věku a vzdělání.

Z výzkumného šetření jsme odhalili několik rozdílů například ve vybavení zásahových batohů horských záchranářů nebo v systému fungování těchto organizací.

Klíčová slova:

Horská služba; První pomoc; Vybavení; Transport; Spolupráce

Mountain rescue service of the Czech Republic

Abstract

This bachelor thesis is focused on mapping out the work of the Mountain rescue service of the Czech Republic and the area of cooperation of mountain rescue services in selected countries of the EU. The mountain rescue service plays a significant role in first aid provision and transport of afflicted persons from a complicated terrain, where the ambulance crew would have a difficult entry. It is, however, overlooked by lay public and misconceptions about functioning of the organisation often occur.

The theoretical part is focused on the history and especially foundation of mountain services both here and abroad. It also maps out the main tasks and job description of the mountain service, the way it used to be at the start and the way it is currently. It is also focused on the mountain service employment requirements and the organisation of rescue and search operations. For the research study two goals were set: 1. Map out the work of the Mountain rescue service of the Czech Republic. 2. Map out the areas of cooperation between HSČR and the Mountain service of a selected country within the EU. To fulfil the goals, answers obtained via qualitative research method using semi-structured interviews were used. The research sample consisted of active members of the mountain rescue services from the Czech and Slovak Republic and the Republic of Austria, of various ages and education.

From the research study we found out several differences e.g., in the equipment of the emergency backpacks of the mountain rescue workers or in the functioning system of these organisations.

Key words:

Mountain rescue service; First Aid; Equipment; Transport; Cooperation

Obsah

1	Současný stav	8
1.1	Historie Horské služby České republiky a vybraných evropských zemí	8
1.1.1	Rakouská horská služba.....	8
1.1.2	Německá horská služba	9
1.1.3	Francouzská horská služba	9
1.1.4	Slovenská horská služba	10
1.1.5	Česká horská služba.....	10
1.1.6	Hlavní úkoly horské služby po založení.....	12
1.2	Horská služba České republiky nyní	13
1.2.1	Hlavní úkoly	13
1.2.2	Hlavní cíle.....	14
1.2.3	Podmínky přijetí	14
1.2.4	Základní škola HSČR	15
1.3	Organizace záchranných a pátracích akcí.....	16
1.3.1	Postup při záchranné a pátrací akci	16
2	Cíl práce.....	19
2.1	Cíle práce	19
2.2	Výzkumné otázky	19
3	Metodika	20
3.1	Použitá metodika a technika výzkumu	20
3.2	Charakteristika výzkumného vzorku	21
4	Výsledky	22
4.1	Charakteristika dotazovaných.....	22
4.2	Kategorizace výsledků rozhovorů	23
4.3	Kategorie 1: Demografické údaje dotazovaných.....	24
4.4	Kategorie 2: Činnost horských služeb	26
4.5	Kategorie 3: Odborné kompetence	29
4.6	Kategorie 4: Mezinárodní spolupráce horských služeb.....	33
5	Diskuse	36
6	Závěr.....	39
7	Seznam použitých zdrojů.....	40
8	Seznam příloh	42
8.1	Příloha 1: Otázky a odpovědi k rozhovorům s dotazovanými.....	43
9	Seznam zkratk.....	76

Úvod

Téma Horská služba České republiky je pro mne velmi blízké, neboť se v tomto prostředí pohybuji již od dětství. Tuto možnost pozorovat práci horských záchranářů jsem měla díky mému otci, který je profesionálním horským záchranářem. Dále mne na toto téma přivedla osobní zkušenost z odborné tříměsíční stáže u horské služby na Slovensku v rámci projektu Erasmus plus, kterou jsem absolvovala v zimě loňského roku. Za tuto dobu jsem se již několikrát setkala od laické veřejnosti s nepovědomím o činnosti a náplni práce horské služby. Proto se má bakalářská práce zaměřuje na zmapování činnosti Horské služby České republiky a oblasti spolupráce HSČR s Horskou službou na Slovensku a v Rakousku.

Bakalářská práce je zaměřena na vznik a vývoj horské služby jako takové, jsou sepsány hlavní cíle a úkoly horské služby dříve a nyní. Také popisuje organizaci záchranných a pátracích akcí pro přiblížení jejich náplně práce.

Dále je zaměřena na mezinárodní spolupráci horských služeb a na jednotlivé rozdíly například ve vybavení či systému organizace.

1 Současný stav

1.1 Historie Horské služby České republiky a vybraných evropských zemí

Od nepaměti žily generace lidí ve velmi odlehlých horských oblastech a v podmínkách, které byly často velmi kruté. Vysoké vrcholky hor začaly lákat nové nezkušené horolezce, pro které byly mnohé situace zcela nové. Z důvodu tohoto nového fenoménu bylo nezbytné nějakým způsobem zorganizovat pomoc v horských podmínkách (Gendarmerie Interieur, 2016).

Rozvoj záchranných spolků se datuje již od poloviny 19. století a úzce souvisí s alpskými zeměmi, především s Rakouskem, Německem, Francií a Itálií. Ve všech těchto zemích se jedná o počátky alpinismu z důvodu zájmu o horské prostředí. Mezi základní činnosti těchto spolků patřilo organizování výletů, stavba chodníků a chat nebo také organizace záchranných oddílů v případě pohřešování osob či zranění. Členové záchranných spolků byli především zkušení horští vůdci, ale i místní obyvatelstvo, které zdejší prostředí velmi dobře znalo (Kulhánek, 1989).

1.1.1 Rakouská horská služba

V oblasti Rakouska vysokohorská turistika a horolezectví představují aktivity, které zpočátku zajímaly především obyvatele z městských částí. První větší nárůst zájmu o tyto aktivity, byl okolo roku 1870. Vznik záchranné služby Alpine, bylo absolutní nutností (Rakouská horská služba, 2022). Hlavním impulsem pro založení Horské záchranné služby bylo lavinové neštěstí na Rax78 v březnu 1896. Přítel pohřešované osoby shromáždil dobrovolný tým, který byl připraven hledat v následujících dnech ztraceného. Jelikož byl již založen Rakouský alpský klub Österreichischer Alpenverein (ÖAV), přišla pomoc právě z tohoto klubu. Záchranný tým tvořili horští vůdci, kteří měli znalosti o záchrane v horském terénu a poskytování první pomoci (Kulhánek, 1989).

Mezi lety 1900 až 1910 se zvýšil zájem o turistiku, horolezectví a lyžování v Alpách. To zapříčinilo nárůst výstavby nocleháren či horských chat na vrcholcích hor. Zrodila se tak síť nouzových nocovišť pro nadšence vysokohorské turistiky, kteří díky takovéto síti mohli začít s vícedenními přechody hor (Kulhánek, 1989).

Grónský učitel lyžování Fridtjof Nansen se nechal inspirovat vznikem horské služby v Rakousku a založil Horskou záchrannou službu i v Norsku, včetně struktury organizace.

Protože i tam se, stejně jako ve střední Evropě, stávalo lyžování populárnějším (Kulhánek, 1989).

1.1.2 Německá horská služba

Záchrana lidí v Německu se začala rozvíjet v roce 1869. První organizace Alpského spolku byly založeny v Mnichově a Lipsku (Deutscher Alpenverein – dále jen DAV). V roce 1870 vznikla pražská podoba německého DAV. Roku 1873 došlo ke spolupráci a následnému sloučení německého a rakouského Alpského spolku (Deutscher und Österreichischer Alpenverein – DuOAV). Časem se ovšem zjistilo, že záchrana v horském terénu nemůže být závislá jen a pouze na alpské spolky. Proto vznikla v Německu Horská služba, jakožto součást německého Červeného kříže Deutsche Rote Kreuz – Bergdienst (DRK – Bergdienst). Již v roce 1912 proběhla první německá horská záchranná akce v Sasku (www.bergrettung.at, 3.11.2022).

Po I. světové válce se na horách rozmohlo pytláctví, vloupání do chat, krádeže dobytka či dřeva. Proto se obyvatelé těchto oblastí spojili a založili „domobranu“, která pracovala i ve prospěch poraněných či zbloudilých. Na tuto situaci reagoval i německý Červený kříž, který zorganizoval úrazovou službu s názvem Gud. Ta se skládala ze záchranařů Červeného kříže. Poté byla v Mnichově v roce 1920 založena německá horská záchranná služba, jejíž hlavním cílem bylo obnovení morálky a slušnosti na horách. A v roce 1923 německá horská služba zahrnuje už tři horské záchranné útvary – Mnichov, Allgäu a Chiemgau (Fejfar, 2019).

1.1.3 Francouzská horská služba

Dne 14. července 1865 úspěšná skupina horolezců, vedena Edwardem Whymperem, zdolala vrchol hory Cervin. Ovšem při sestupu této skupiny došlo k tragické události, kdy 4 ze 7 horolezců po uklouznutí a následném pádu zmizeli. Zbylí tři alpinisté sestoupili za pomoci dobrovolných záchranařů dolů do Zermattu (Gendarmerie Interieur, 2016).

Po této tragédii začali dobrovolní záchranaři připravovat pravidla horské pomoci. První organizovanou skupinou, založenou v roce 1897, byli dobrovolní záchranaři ze Salève (Gendarmerie Interieur, 2016).

Dne 1. července 1901 byl vydán zákon na jehož základě vznikla Národní asociace lékařů a záchranařů horské služby. Jejím hlavním úkolem bylo rozvíjet a zkvalitňovat horskou

službu v horských terénech, mimo jiné i ve specifických oblastech jako jsou jeskyně, kaňony atd. Dále v prostředí, která vyžadují zvláštní záchranné prostředky (Gendarmerie Interieur, 2016).

Tato asociace sídlila ve městě Grenoble a o devět let později roku 1910 vznikla asociace Horské služby, která byla pod záštitou turistické informační kanceláře města Grenoble. Tato první asociace dostala název Dauphinský výbor horské služby (Gendarmerie Interieur, 2016).

1.1.4 Slovenská horská služba

Vznik Slovenské horské služby jde ruku v ruce se vznikem horské služby na území Česka (Šimo, 1950). Úzce souvisí s narůstajícím počtem turistů v horách a s rozvojem sportovních odvětví. Zejména vysokohorská turistika a horolezectví (Kolektiv autorov, 2020). Úplné počátky horské služby na Slovensku sahají do roku 1873, kdy vznikl turistický Uhersko karpatský spolek, jehož náplní bylo určení kvalifikací a povinností pro horské vůdce (Bohuš, 1948).

Právě horští vůdci byli průkopníky pro poskytování první pomoci v horách. Modernější verzí bylo Združenie pre záchrannú službu založené v roce 1933 a později roku 1937 přeměněno na Spolok záchranej služby v Tatrách (Kolektiv autorov, 1970). Specializace a modernizace tohoto odvětví se stále zvyšovala (Kele, 2001).

Dalším velmi významným mezníkem byl vznik profesionální Tatranské horské služby 20. ledna 1950 (Kolektiv autorov, 2000) a následně roku 1954 spojení s druhou velkou organizací Horská záchranná služba působící převážně v Českých zemích. Tato skutečnost tak dala vzniku jednotné československé Horské záchranné služby ČSSR (Kabešová, 2016).

1.1.5 Česká horská služba

I v českých horách byl vznik horské služby spjat s narůstajícím zájmem o turismus. V pohraničních oblastech v Krkonoších byla silně zastoupena německá národnost, proto zprvu vznikaly německé spolky zabývající se právě turismem. Nutností bylo zajištění pomoci turistům v krizových stavech, to zajišťoval německý horský a turistický spolek Hauptverband Deutsche Gebirge und Wandervereine, pod který patřila menší sídla na horách zabývající se čistě záchranou s názvem Bergwacht. Po nedlouhé době začaly tyto

německé spolky spolupracovat s českými oddíly, které vznikaly ve stejné době za stejným účelem (Bureš p., Plichta J., 1931).

Na Rokytnicku vznikaly organizované skupinky zachránců pod vedením zkušeného horolezce, alpinisty a lyžaře Aloise Wenzla (Svaz lyžařů ČR, 2017). Skupina měla deset členů a nepostradatelnost těchto skupin se potvrdila během zimy na přelomu roku 1934/1935, kdy byla na kopcích velká sněhová pokrývka a nepřátelské povětrnostní podmínky. Tuto zimu zemřelo v Krkonoších šest lidí a několik dalších odvážných turistů uniklo smrti jen o vlasek. Tato nešťastná událost ukázala, jak nezbytné je založení organizace, která by se zabývala čistě záchranou a poskytování první pomoci osob v horském prostředí. Do další zimy tak vznikla společnost v souladu s hasičským záchranným sborem poskytující své mužstvo na záchranu osob v horách. Později se hasičský sbor zaopatřil i sanitním vozem, aby mohl zraněné co nejrychleji dopravit do nejbližší nemocnice, a to ve Vrchlabí (Archiv Horské služby Krkonoše, Národní listy, 1935).

Horská služba jako jednotná organizace byla založena v Krkonoších 12. května roku 1935. Měla 320 dobrovolných členů. Všichni dobrovolníci byli vybaveni odznaky a legitimacemi vydanými Okresním úřadem ve Vrchlabí. Politické události, a především druhá světová válka plně přerušily činnost české Horské služby. Horskou službu převzali Němci se vším, co bylo doposud vybudováno v Čechy, a přejmenovali ji na Berg-dienst (Archiv Horské služby Krkonoše, 1935).

Hned po válce se dobrovolníci HS začali opět scházet. Dne 30. září 1945 obnovili českou HS v Krkonoších. Vynikající práce, a hlavně hodně zkušeností vedly k zakládání dalších spolků HS i v jiných pohořích po celé republice (David, 2013). Dne 21. května 1948 vznikla HS v Jeseníkách, 16. června 1948 na Šumavě, 19. listopadu 1949 v Orlických horách, 21. listopadu v Beskydech, 16. ledna 1954 v Jizerských horách a 28. ledna 1955 v Krušných horách. Před vznikem HS Krušné hory se 1. prosince 1954 sloučily dvě největší organizace v ČSSR, Horská záchranná služba a Tatranská horská služba (Archiv Horské služby Krkonoše, 1935).

Od této doby se úroveň HS pouze zvyšovala. Bylo to především z důvodu nejmodernějšího materiálního zabezpečení a časté obměně záchranných prostředků (svozná prostředky, lyžařská a horolezecká výstroj, oblečení, zdravotnický materiál atd.). Postupem času se v této souvislosti stala HS jednou z nejlépe vybavených záchrannářských

jednotek v Evropě (Archiv Horské služby Krkonoše, 1936). V letech 1958-59 se začal při záchranné práci uplatňovat i nejlepší přítel člověka – pes. Hlavní využití měli psi při lavinových sesuvech, kdy pomáhali svým citlivým čichem najít sněhem uvězněné lidi. Že to bylo správné rozhodnutí, potvrdil rok 1968, kdy byli psi nasazeni při lavinové tragédii ve Vysokých Tatrách. Úspěšně zde vyhledali několik lidí uvězněných pod více než metrem a půl sněhu. V tomto roce psi úspěšně pomohli ještě několikrát i v jiných oblastech (Archiv Horské služby Krkonoše, 1968).

1.1.6 Hlavní úkoly horské služby po založení

Krátce po založení horské služby byli vedoucí záchranáři jednotlivých horských oblastí vyzváni k vytvoření lékařského zázemí pro poskytování první pomoci při záchranných akcích. Obdrželi seznamy se základním zdravotnickým materiálem, který byl součástí vybavení jednotlivých příručních lékáren. Nedílnou součástí záchranného vybavení byly deky a základní náhradní ošacení. Do vybavení příručních lékáren zdravotnickým materiálem se zapojily různé spolky a svazy (Státní okresní archiv v Trutnově, odpovědi okresnímu hejtmanovi JUDr. Vainovi o stavu záchranného materiálu, 1935).

Ze začátku bylo stanoveno šest hlavních stanic a třicet pět menších pohotovostních stanic horské služby. Na každé z nich byl jmenován vedoucí zodpovídající za materiál. Většinou se jednalo o nosítka, saně, lana či základní zdravotnické vybavení pro poskytování první pomoci. Ředitelství pošt a telegrafů pomohlo zavést telefonní spojení mezi všechny stanice horské služby, což představovalo velmi významný krok především z hlediska organizování záchranných a pátracích akcí (80. výročí založení Horské služby, 2014).

Další naplánovanou činností horské služby bylo zajištění označení jejích členů. Byly připravovány školicí aktivity související s poskytováním první pomoci, vyhledávání cvičných poplachů, řešení náročných životních situací či připravení pojištění pro své členy v případě újmy na zdraví při výkonu práce (Státní okresní archiv v Trutnově, odpovědi okresnímu hejtmanovi JUDr. Vainovi o stavu záchranného materiálu 1935).

Koncem roku 1935 započal intenzivní výcvik psů pro potřeby Horské služby. Hledala se plemena, která by splňovala náročné podmínky výchovy a výcviku v horském terénu. Hledalo se plemeno, které bude mít vynikající čich a sluch a současně bude fyzicky velmi zdatné. V zahraničí se v této době zabývali výchovou a výcvikem Bernhardského plemene, který tyto kritéria splňoval. Proto se začalo toto plemeno hledat i v našem státě.

Prvními oslovenými dodavateli byly Canisport a Spolek chovatelů psů Bernhard (Státní okresní archiv v Trutnově, Korespondence se spolkem chovatelů psů Bernhard, Canisport, Dr. Vaina, 1935).

Na konci roku 1936 byla dokončena veškerá příprava a organizace hřebenových stanic. Členská základna obsahovala celých 320 členů, minimální věk členů pro přijetí bylo 21 let a novým členem byl zájemce jmenován. Každý nový člen obdržel členskou legitimaci a plátěný odznak, který měl na rukávu bundy a svetru. Během prvního roku fungování horské služby v této podobě proběhlo sedm doprovodů, čtrnáct doprav k chatám, čtyřicet pět transportů do údolí, šestnáct transportů do nemocnic, čtyřicet jedna poskytnutí první pomoci při lehčích úrazech, čtyřicet čtyři poskytnutí první pomoci při těžších úrazech, čtyřicet lékařských zákroků, čtyři velké pátrací akce a jeden falešný poplach. Tato sezóna více než dobře přispěla na hodnotě organizace, neboť nebyla napospas ani jedna oběť na životě (Archiv Horské služby Krkonoše, Národní politika, 11. listopadu 1936).

Od této doby kvalita vybavení a odbornost členů horské služby jen a jen rostla. Československý červený kříž přizval na odborné školení i hlavního náčelníka horské služby JUDr. Macouna a poskytla horské službě patřičné zdravotnické vybavení (Krkonošské muzeum ve Vrchlabí, Pozvánka pro JUDr. Macouna na samaritské cvičení, 1937).

1.2 Horská služba České republiky nyní

Horská služba České republiky je specializovanou výběrovou záchranářskou organizací začleněnou mezi složky integrovaného záchranářského systému jako složka na vyžádání (Forst, 2007).

1.2.1 Hlavní úkoly

Základní činností Horské služby České republiky (dále jen HSČR) je vytváření podmínek pro bezpečnost návštěvníků hor. Pokud dojde k zabloudění nějakého návštěvníka, nebo k nějakému neštěstí, organizuje a provádí záchranné a pátrací akce v horském terénu, poskytuje první pomoc a zajišťuje transport raněných. Zajišťuje také provoz záchranných a ohlašovacích stanic, provádí instalaci a údržbu výstražných a informačních zařízení. Informuje veřejnost o povětrnostních a sněhových podmínkách na horách a opatřeních

HSČR k zajištění bezpečnosti na horách. Členové HSČR provádí pravidelnou hlídkovou činnost na hřebenech hor, sjezdových tratích, pohotovostní službu na stanicích a domech HSČR. Jednou z nejdůležitějších náplní práce některých členů je provádění lavinových pozorování, na základě, kterých potom HSČR vyhláší stupeň lavinového nebezpečí. HSČR kompletně zabezpečuje letní i zimní služby včetně 24hodinové pohotovosti (vždy jedna v celé oblasti), zajišťuje údržbu a instalaci tyčového značení v délce 340 km v rámci celé HSČR (Učebnice HSČR, 2013).

1.2.2 Hlavní cíle

Po celý rok sleduje HSČR úrazovost a zpracovává úrazovou statistiku, na základě které provádí rozbor příčin úrazů na horách a navrhuje opatření k jejímu snížení. To vše vyžaduje od členů HSČR velké nasazení, široké znalosti a nejrůznější dovednosti. Proto HSČR pravidelně připravuje a školí své členy a čekatele a dbá na celoživotní vzdělávání svých zaměstnanců. Intenzivní je také spolupráce s ostatními záchrannými organizacemi v ČR, i v zahraničí. Spolupracuje také s orgány veřejné správy, ochrany přírody a životního prostředí (Učebnice HSČR, 2013).

HSČR je v dnešní moderní společnosti naprosto nezastupitelnou specializovanou záchrannou organizací. Má své funkce při poskytování odborné první pomoci v horském terénu s následným transportem k nejbližší dostupné rychlé záchranné službě je celospolečensky potřebné a velmi ceněné. Základní služby zajišťují profesionální zaměstnanci HSČR a v neposlední řadě i dobrovolníci (Forst, 2007).

1.2.3 Podmínky přijetí

Horská služba České republiky se tvoří ze dvou typů. Jedním typem je HSČR o.p.s., který tvoří profesionální záchrániči – zaměstnanci HS a druhým typem je HSČR z. s., který tvoří dobrovolní členové HS. Stát se dobrovolným členem HSČR je povinností každého jedince, který má zájem stát se profesionálním záchranným. Podmínky pro přijetí mezi čekatele jsou:

- fyzická zdatnost, morální a charakterové vlastnosti;
- psychické předpoklady;
- ukončené středoškolské vzdělání s maturitou;
- znalost terénu v oblasti, kde je přijímán;
- ovládnutí lyžařské a horolezecké techniky;

- potvrzení sportovního lékaře o způsobilosti k výkonu práce v HSČR;
- maximální stáří 35 let v den podání přihlášky;
- dosažitelnost pro záchranou činnost v příslušné oblasti s přihlédnutím k hraničním oblastem, kterou určuje Rada příslušné oblasti;
- písemná žádost o přijetí, doložená doporučením dvou ručitelů, aktivních členů HSČR, kteří jsou nejméně 4 roky členy HS (ručitelé jsou povinni se po dobu čekatelství podílet na přípravě čekatele tak, aby zdárně absolvoval školu HSČR).

Základní škola HS spočívá v absolvování dvoutýdenního výcvikového kurzu, který má letní a zimní část. Pokud chce čekatel uspět a nastoupit do školy HS, je povinen zúčastňovat se pravidelných přezkoušení z fyzické zdatnosti, kde musí na stanovené trati v terénu zaběhnout časový limit a také se musí zúčastňovat pravidelných doškolení členů HS a osvojovat si potřebné dovednosti. Velmi důležité je zvládnutí lyžařské a horolezecké techniky, které jsou pro každého člena HS naprosto základními dovednostmi. V případě, že jsou ručitelé čekatele přesvědčeni o jeho připravenosti k absolvování školy HS, doporučí čekatele k přezkoušení oblastnímu metodikovi, který ho doporučí do školy HS (Učebnice HSČR, 2013).

1.2.4 Základní škola HSČR

Letní část školy HS probíhá v měsíci květnu v oblasti obce Milovy ve Žďárských vrších. První den školy HS probíhá přezkoušení z fyzické zdatnosti, kdy musí čekatelé uběhnout 10 km dlouhou trať v časovém limitu 50 minut. Po úspěšném absolvování této základní prověrky následuje vlastní vzdělávací program. Každý den probíhá praktická část, ve které čekatelé trénují záchranné techniky ve skalním terénu (např. zbudování záchranného stanoviště, vlastní spouštění záchranáře s postiženým) a procvičují lezecké dovednosti. V teoretické části absolvují přednášky ze zdravotní, topografie, klimatologie a teorie vedení záchranných akcí. Předposlední den mají simulovanou záchrannou akci, ve které musí zorganizovat záchrannou akci na pomoc zraněnému lezci visícímu na skále. Poslední den školy HS skládají čekatelé ze všech předmětů ústní a praktickou zkoušku (Učebnice HSČR, 2013).

Po absolvování letní části školy HS, následuje část zimní v Krkonoších v Rokytnici nad Jizerou. Zde opět začíná výukový program fyzickou prověrkou, tentokrát však čekatelé zdolávají trať se skialpinistickou výstrojí v časovém limitu 1 hodiny. Každý den opět probíhá praktická a teoretická část. V praktické části se procvičují svozy raněného na

kanadských saních nebo Akia člunu, při kterých se prokáže ovládní lyžařské techniky čekatele. Nacvičuje se také lezecká technika na ledopádu. Čekatelé si během týdne sami vyzkouší organizování nasimulované záchranné akce v noci, kdy musí nalézt ztraceného a zraněného lyžaře, poskytnout mu první pomoc a transportovat ho k rychlé záchranné službě (Učebnice HSČR, 2013).

V teoretické části probíhají přednášky ze zdravotvdy, klimatologie, teorie sněhových lavin a záchranné techniky v zimních podmínkách. Poslední den se opět skládají ústní a praktické zkoušky ze všech předmětů (Učebnice HSČR, 2013).

Úspěšným složením zkoušek v zimní části školy HS se po složení slavnostního slibu stává z čekatele platný člen HSČR o.p.s. Každý nový člen obdrží průkaz a odznak člena HSČR (Učebnice HSČR, 2013).

1.3 Organizace záchranných a pátracích akcí

Správná organizace je nejdůležitějším předpokladem pro úspěšnost záchranných a pátracích akcí. Na každém pracovišti IZS je vyvěšen postup při takovýchto akcích. Záchranář musí být flexibilní a přizpůsobovat se podmínkám, ve kterých zachraňuje nebo které mu byly podány nezvěstnou osobou či jejími příbuznými (Učebnice HSČR, 2013).

1.3.1 Postup při záchranné a pátrací akci

Nahlášení pohřešované osoby

- ústní formou od příbuzných, známých, kamarádů atd.;
- tísňové volání přímého účastníka;
- oznámením od IZS;
- oznámením od Policie České republiky;
- oznámením o pohřešování osoby nebo osob od majitelů ubytovacího zařízení (Kublák, 2012).

Ověření informací

Každou přijatou informaci je nutné důkladně ověřit. Jedná-li se o informaci podanou ústní formou, je nutné si vyžádat identifikaci osoby, od osoby, která zprávu o pohřešování podala. Pokud jde o telefonickou informaci od soukromé osoby, je nezbytné zpětné ověření telefonního čísla. V této fázi je nutné zjistit co nejvíce dostupných informací o pohřešovaném, které by mohly významně usnadnit pátrání. HS se snaží zjistit účast

osoby na akci, výletě, zjistit směr a cíl akce. Zjišťuje se věk, zdravotní stav, fyzická zdatnost, psychický stav, znalost terénu, oblečení a jeho barvy a veškeré dostupné indicie. Zjišťuje se časová posloupnost celé události, která umožňuje lépe se zorientovat v celé situaci. Časová posloupnost se po skončení akce uvede do protokolu o pátrací akci a do zásahového lístku. Je nutné předávat stručné, výstižné informace, z důvodu jejich zkreslení (ICAR, 2023).

Zahájení, trvání a ukončení záchranné či pátrací akce

Záchranné a pátrací akce začínají v okamžiku, kdy je podána členu HS informace o zraněné či pohřešované osobě. Akce zahajuje člen HS, dispečer HS, nebo náčelník příslušné oblasti. Každá akce je nahlášena náčelníkovi oblasti a Policii ČR. Je nezbytně nutné stanovit si kompetence a způsob spolupráce (např. způsob předávání informací, stanovení pátracích sektorů atd.). Pokud už nejsou stanoveny metodikou pro vedení záchranných a pátracích akcí. Podle závažnosti a místa akce si vedení a řízení akce mohou předávat různé složky IZS. Nejprve se informativně prověřují turistické chaty, penziony, hotely, restaurace, nádraží, nemocnice, RZS, zda se tam nenachází pohřešovaná osoba, nebo zda tam nebyla viděna. Informace z těchto zařízení zajišťuje dispečer. Současně se tvoří záchranný tým. Vedením akce je nejčastěji pověřen nejzkušenější člen HS v daném okrsku, nebo náčelník oblasti. Vedoucí akce rozdělí místo zásahu na sektory, ve kterých bude probíhat pátrání. Pokud se akce účastní více záchranných týmů, vedoucí akce přidělí každému týmu určitý sektor. Záchranáři jsou seznámeni se všemi dostupnými informacemi. V každém záchranném týmu je určen jeho vedoucí, který ho řídí a komunikuje s vedoucím celé akce. Informace musí průběžně proudit oběma směry (od vedoucího akce k vedoucímu záchranného týmu a naopak). Vedoucí akce je neustále informován o jednotlivých týmech, o jejich činnosti a koordinuje je. Je to velice důležité hlavně z hlediska bezpečnosti záchranářů, která je prioritní. Povolá se také psův od se psem. Využívá se i výpomoc Policie ČR. Podle rozsahu akce se povolávají ke spolupráci i další složky IZS, popřípadě vojsko a veřejnost (Učebnice HSČR, 2013).

Pátrací akce trvá, dokud se nepodaří pohřešovaného nalézt. Do akce jsou průběžně zapojovány další pátrací skupiny. Velmi důležité je koordinovat výměnu záchranářů. Pokud se po prohledání sektorů v lokalitě, kde se měla pohřešovaná osoba nebo osoby nacházet, nedojde k jejich nalezení, je vhodné akci přerušit, stáhnout záchranné týmy z terénu na základnu a na společné poradě vyhodnotit všechny dostupné informace a

stanovit další postup. Veškeré postupy se zaznamenávají do mapy. Současně si záchranářské složky doplní výstroj, potřebný materiál, pohonné hmoty, svítilny, potraviny a teplé nápoje. Akci je možné přerušit při zásadním zhoršení povětrnostních podmínek, které by mohly vážně ohrozit samotné záchranáře. Jedná se především o práci v lavinovém poli při opakovaném sesuvu laviny, nebo při nepřetržitém hustém sněžení v kombinaci se silným větrem, v husté mlze apod. Vedoucí akce rozhoduje o dalším záchranářském postupu (Učebnice HSČR, 2013).

Pátrání je ukončeno nalezením hledané osoby či osob. Všem osobám je neprodleně poskytnuta první pomoc a jsou transportovány k RZS. V případě, že je hledaná osoba bez známek života, je nutné přivolat lékaře, poté Policii ČR, aby zajistila stopy na místě nálezů a provedla vyšetření. Poté jsou ostatky zemřelého předány pohřební službě (Učebnice HSČR, 2013).

Akce je ukončena až po návratu všech záchranářů a techniky z terénu na základnu. O ukončení jsou informovány všechny zapojené složky IZS. Postup celé akce se protokoluje. Po návratu záchranářů na základnu se provádí prvotní vyhodnocení akce. Následující den se provádí konečné vyhodnocení akce za přítomnosti všech zúčastněných složek, ke kterému se vyjadřují všichni zúčastnění a provádí se opět záznam (Učebnice HSČR, 2013).

2 Cíl práce

2.1 Cíle práce

Cíl č. 1: Zmapovat činnost Horské služby České republiky.

Cíl č. 2: Zmapovat oblasti spolupráce Horské služby České republiky s Horskou službou ve vybrané zemi v rámci EU.

2.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Jaké jsou hlavní činnosti Horské služby České republiky?

Výzkumná otázka č. 2: Jaké jsou hlavní činnosti ve spolupráci horské služby ve vybrané zemi EU s Horskou službou České republiky?

3 Metodika

3.1 Použitá metodika a technika výzkumu

Praktická část bakalářské práce byla zpracována kvalitativním výzkumným postupem, na něhož byla využita metoda dotazování technikou polostrukturovaného rozhovoru. Otázky do polostrukturovaného rozhovoru (Příloha 1) byly vytvořeny na základě obsahu z teoretické části bakalářské práce a byly určeny pro jednotlivé profesní pozice členů horských služeb.

Před zahájením každého rozhovoru byli dotazovaní ujisti, že veškeré informace, které při rozhovoru poskytnou budou použity pouze pro účely do bakalářské práce. Dále dotazovaní souhlasili s tím, že během rozhovoru budou jejich odpovědi písemně zaznamenávány. Pro zajištění anonymity dotazujících jim byla přidělena písmena D jako dobrovolní, Č jako čekatelé, P jako profesionálové a číslice dle pořadí rozhovorů.

Polostrukturovaný rozhovor pro členy horských služeb obsahoval 20 otázek. První čtvrtina je věnována demografickým údajům dotazovaných jako například věk. Ten hraje významnou roli z hlediska jednotlivých kategorií v rámci kariérního postupu na profesionálního člena horské služby. Druhá čtvrtina byla zaměřena na činnost horské služby a její specifika. Ve třetí čtvrtině byly rozebírány odborné zdravotnické výkony a jejich aplikace v terénu a čtvrtá, poslední, čtvrtina se věnovala mezinárodní spolupráci horských služeb a osobním zkušenostem dotazovaných s touto spoluprací.

Časové rozmezí rozhovorů bylo velmi individuální a úzce souviselo s tím, jak se dotazovaný rozhovořil. Odhadem se ovšem pohybovaly mezi 60 a 90 minutami. Pro všechny rozhovory bylo vytvořeno soukromé a klidné prostředí. Většinou tyto rozhovory probíhaly na služebnách horské služby. Několik rozhovorů bylo vytvořeno online formou za asistence překladatele, neboť jsou dotazovaní jiné národnosti a nacházeli se v nedosažitelných vzdálenostech.

Při přepisu odpovědí byla některá nespisovná slova a expresivní výrazy upraveny do spisovné češtiny. Byla ovšem snaha zachovat autentičnost v nejvyšší možné míře. Rozhovory byly zpracovány dle dotazovaných, kteří byli roztrženi do jednotlivých kategorií dle jejich profesní pozice. Tedy zda je dotazovaný dobrovolným členem, čekatelem či profesionálním horským záchranářem.

3.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný soubor byl vytvořen ze 14 zvolených horských záchranářů dle jejich profesních pozic. Všichni dotazovaní byli muži, avšak rozdílných věkových kategorií, vzdělání a národností. Tím byla dosažena možnost porovnání pracovní náplně a názorů na mezinárodní spolupráci horských služeb ve vybraných zemích. Předpokladem pro účast ve výzkumném šetření byla aktivní profesní pozice u horské služby. Dotazovaní byli záměrně vybráni po dvou v každé kategorii. Tedy dva zástupci dobrovolníků, dva čekatelé a dva profesionální horští záchranáři ze zemí Česká republika a Slovenská republika. V případě Rakouské republiky byli celkem zvoleni dva dobrovolní členové, neboť Rakousko má odlišné provozování horské služby na jejich území. A to takové, že horská služba v Rakousku existuje pouze jako dobrovolnická činnost. Tato skutečnost způsobila absenci dvou profesních pozic, kterými jsou čekatel a profesionální horský záchranář.

4 Výsledky

V této kapitole jsou shrnuty výsledky výzkumu, který probíhal se členy horské služby na různých profesních pozicích, různého věku, vzdělání a národnosti. Výzkumný soubor je tvořen 14 dotazovanými, kteří mají aktivní činnost u horské služby. Díky této skutečnosti se tak všichni dotazovaní mohli zúčastnit výzkumného šetření v plném rozsahu.

4.1 Charakteristika dotazovaných

Tabulka 1: Základní údaje o dotazovaných

Dotazovaní D...dobrovolný Č... čekatel P... profesionál	Národnost	Věk	Profesní pozice u HS	Osobní zkušenosti s mezinárodní spoluprací HS	Nejvyšší dosažené vzdělání SŠ...střední škola VOŠ... vyšší odborná škola VŠ...vysoká škola
D1	Česká	35	Dobrovolný člen	Ne	SŠ s maturitou
D2	Česká	42	Dobrovolný člen	Ano	VŠ
Č3	Česká	23	Čekatel	Ano	SŠ s maturitou (nyní studuje VŠ)
Č4	Česká	23	Čekatel	Ano (1x)	SŠ s maturitou (nyní studuje VŠ)
P5	Česká	48	Profesionální člen	Ano	VŠ
P6	Česká	50	Profesionální člen	Ano	VOŠ
D7	Slovenská	24	Dobrovolný člen	Ano	VŠ I. st.
D8	Slovenská	26	Dobrovolný člen	Ano	VŠ I. st.
Č9	Slovenská	31	Čekatel	Ano (velmi málo)	VŠ II. st.
Č10	Slovenská	29	Čekatel	Ano	SŠ s maturitou
P11	Slovenská	34	Profesionální člen	Ano (několikrát do roka)	VŠ II. st.
P12	Slovenská	46	Profesionální člen	Ano	VŠ II. st.
D13	Rakouská	56	Dobrovolný člen	Ne	SŠ
D14	Rakouská	36	Dobrovolný člen	Ne	VŠ

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023

Tabulka 1 zaznamenává osobní údaje a zkušenosti dotazovaných. Do výzkumu bylo vybráno 14 informantů v konkrétních pracovních profesích. Tedy v dobrovolnické, čekatelské a profesionální. Ve všech případech se jedná o muže, avšak různých národností a to České, Slovenské a Rakouské. Dosažené výsledky se tak mohou porovnávat mezi zmíněnými zeměmi. Věkové rozmezí dotazovaných se pohybuje od 23 do 56 let. Dotazovaný D1 jako jediný z České republiky uvádí, že doposud nemá žádné osobní zkušenosti s mezinárodní spoluprací horských služeb. Stejně je tomu tak v případě dotazovaných D13 a D14 z Rakouské republiky. Zbylých 11 dotazovaných s mezinárodní spoluprací osobní zkušenosti již má. Dotazovaný P6 jako jediný udává nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odbornou školu. Dva dotazovaní Č3 a Č4 uvedli jako nejvyšší dosažené vzdělání střední školu s maturitou s tím, že nyní studují vysokou školu v oboru Zdravotnické záchrannářství. Dále dotazovaní D1, Č10 a D13 mají nejvyšší dosažené vzdělání střední školu s maturitou, ostatní dotazovaní mají nejvyšší dosažené vzdělání vysokou školu (Vlastní výzkum, 2023).

4.2 Kategorizace výsledků rozhovorů

Pro přehlednost výzkumu byly výsledky kategorizovány. Po analýze dosažených dat z rozhovorů byly vytvořeny 4 na sebe navazující kategorie (Tabulka 2). Dělí se do čtyř skupin, které charakterizují demografické údaje dotazovaných, náplň práce horských záchrannářů, odborné kompetence a osobní zkušenosti s mezinárodní spoluprací horských služeb, aby bylo možno pozorovat zřetelné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Zároveň jde pozorovat i rozdíly z jednotlivých profesních pozic vždy v rámci jedné země.

První kategorií jsou **Demografické údaje dotazovaných**. Tato kategorie zahrnuje, z jaké pracovní pozice dotazovaný hovoří. Zda z dobrovolnické, čekatelské či profesionální. Tato skutečnost úzce souvisí s věkem dotazovaných, nýbrž jednou z podmínek pro přijetí k horským službám je věk uchazeče. Dále obsahuje osobní důvody, proč se dotazovaní rozhodli státí horskými záchrannáři. A v neposlední řadě, jaké je minimální vzdělání pro vykonávání této profese a jakého vzdělání dosáhli oni sami. Druhá kategorie uvádí **Činnost horských služeb**. Jaká je náplň práce horských služeb ve vybraných zemích, zda se liší a proč a jaké jsou hlavní činnosti v letním a zimním ročním období. Třetí kategorií jsou **Odborné kompetence**, jaké mají kompetence v jednotlivých zemích, jak je horší záchrannáři dovedou aplikovat v terénu a zda se v něčem liší. To souvisí se zdravotnickým vybavením v zásahovém batohu, jaké je a zda obsahuje nějaká specifika v návaznosti na

horský terén. Poslední, čtvrtou, kategorií je **Mezinárodní spolupráce horských služeb**. V této kategorii se zkoumaly osobní zkušenosti dotazovaných, charakteristika těchto spoluprací, jejich pozitiva či negativa a jaké má horská služba v dané zemi postavení v rámci IZS.

Při rozebírání otázek v každé kategorii byli pro přehlednost zástupci jednotlivých zemí seřazeni po odstavcích vždy v pořadí Česko, Slovensko a Rakousko (Vlastní výzkum, 2023).

Tabulka 2: Kategorie výsledků rozhovorů

	Kategorie
1.	Demografické údaje dotazovaných
2.	Činnost horských služeb
3.	Odborné kompetence
4.	Mezinárodní spolupráce horských služeb

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023

4.3 Kategorie 1: Demografické údaje dotazovaných

Na osobní otázku č. 1 „Kolik je Vám let?“ odpověděli všichni dotazovaní bez problémů a věková hranice se pohybovala v rozmezí od 23 do 56 let. Nejnížší dosaženou věkovou hranici ve výzkumu uvedli dotazovaní z ČR Č3 a Č4. Nejvyšší dosaženou věkovou hranici pak uvedl rakouský dotazovaný D13. Jelikož je věk spojen s pracovní pozicí na základě kritérií k přijetí k horské službě, věk dotazovaných Č3 a Č4 je tak optimální ve vztahu k jejich pracovní pozici. Dotazovaný D13 je rakouské národnosti, kde v kritériích pro přijetí k horské službě nemají věk. Proto u něho není věk specifickým indikátorem. Věkové údaje u profesionálních horských záchranářů se v tomto výzkumu pohybují od 34 do 50 let, což vypovídá o časové náročnosti stát se profesionálním členem (Vlastní výzkum, 2023).

Na druhou otázku „Jaké důvody Vás přiměly k vykonávání této profese?“ odpověděli všichni dotazovaní přibližně stejně. Jednalo se především o citovém spojení k horám, pobytu v nich od dětství, láska ke sportu a potřebě pomoci druhým v nesnázích. A to toto povolání splňuje, proto byla jejich volba jasná. Pouze 4 dotazovaní odpověděli jinak. Dotazovaný z Čech Č2 viděl povolání horského záchranáře jako velmi lukrativní především díky možnosti spojit zdravotnictví a pobyt v přírodě. Dotazovaný P5 také z

Čech uvedl, že byl unavený z předchozího zaměstnání, na pokraji vyhoření a jelikož měl přátele u horské služby a líbila se mu možnost být prospěšný pro lidi v nouzi, volba byla jasná. Naproti tomu slovenský dotazovaný Č10 uvedl jako důvod volby tohoto povolání vzor ve svém otci. A dotazovaný P6 z ČR viděl jako skvělou příležitost vykonávat činnosti, které ho baví v rámci povolání a také ho uspokojuje pomoc druhým v nesnázích (Vlastní výzkum, 2023).

Jako odpověď na otázku č. 3 „Jakou pracovní pozici máte u horské služby?“ uvedl každý dotazovaný tu svou. Do výzkumu byli záměrně vybráni tak, aby byli dva zástupci za každou pracovní pozici, a to z každé vybrané země (Vlastní výzkum, 2023).

Čtvrtá otázka „Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?“ nám rozdělila odpovědi dle vybraných zemí. Dotazovaní z České republiky všichni uvedli, že je zapotřebí středoškolské vzdělání s maturitou z jakéhokoliv oboru s tím, že horská služba má svůj vzdělávací systém na horské záchranáře (Vlastní výzkum, 2023).

Dotazovaní ze Slovenské republiky uvedli, že je zapotřebí na pozici dobrovolného člena jakéhokoliv středoškolské vzdělání s maturitou a na postupující pozice je zapotřebí mít buď středoškolské s maturitou nebo vysokoškolské v programu zdravotnický záchranář (Vlastní výzkum, 2023).

A jako poslední dotazovaní z Rakouské republiky uvedli, že je zapotřebí mít jakéhokoliv středoškolské vzdělání s tím, že jelikož jsou čistě dobrovolnou složkou, účastní se akorát povinných cvičení a školení související s touto profesí od profesionálů (Vlastní výzkum, 2023).

U otázky č. 5 „Jakého vzdělání jste dosáhl vy?“ odpověděl jako jediný dotazovaný z ČR P6, že je jeho nejvyšší dosažené vzdělání Vyšší odborná škola v oboru Zdravotnický záchranář. Dále dotazovaní D1, Č3, Č4, Č10 a D13 dosáhli pouze středoškolského vzdělání s maturitou s tím, že čeští zástupci Č3 a Č4 momentálně studují vysokou školu v oboru Zdravotnické záchranářství. Ostatní dotazovaní dosáhli vysokoškolského studia (Vlastní výzkum, 2023).

Otázka č. 6 „Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?“ odpověděli dotazovaní opět dle vybraných zemí. Zástupci České republiky všichni uvedli ano s tím, že dotazovaný D2 specifikoval, v čem přesně horská služba vzdělává své členy, a to ve zdravotvědě, meteorologii, geografii a v různých záchranných technikách. Další dva

dotazovaní Č3 a P6 uvedli, že tento vzdělávací systém se nazývá Základní škola Horské služby České republiky, musí ji absolvovat všichni členové a dělí se na letní a zimní část (Vlastní výzkum, 2023).

Dotazovaní ze Slovenské republiky všichni uvedli, že mají své Školící středisko Slovenské horské služby poskytující vzdělání v rámci různých odborných způsobilostí. Č9 a P12 dále specifikovali toto vzdělání ve vykonávání horské záchrany na specializace instruktor, psodov, lavinový specialista a jeskyňář. Dále pak na ZZČ (základní záchranná činnost) a PZČ (pozemní záchranná činnost) vždy letní a zimní část (Vlastní výzkum, 2023).

Zástupci Rakouské republiky uvedli, že vzdělávací systém jako takový nemají, ale mají pravidelná povinná cvičení a školení první pomoci, technických vyprošťování a evakuaci z lanových drah a lanových záchranných technik (Vlastní výzkum, 2023).

Na poslední otázku v první kategorii č. 7 „Máte možnost kvalifikačního růstu?“ odpověděli všichni Čeští zástupci ano. Z pozice profesionálního člena si mohou dodělat různé specializace. Dotazovaní Č3, Č4 a P6 dodali, že je na každém, zda této možnosti využijí či nikoliv a dále uvedli specializace, ve kterých se mohou následně rozvíjet a kvalifikačně růst. Jsou to kynologie, letecké záchrannářství, lavinový specialista a metodik. Dále je možné se z řadového horského záchrannáře posunout na cvičitele a poté na instruktora horské služby (Vlastní výzkum, 2023).

Slovenští zástupci D8, Č10 a P11 uvedli ano s možnostmi odborných specializací. Dotazovaný D7 uvedl, že on již ne, protože chce zůstat pouze na pozici dobrovolného člena horské služby. Dále dotazovaný Č9 odpověděl také ano, ovšem dle jeho názoru velmi omezeně. A poslední Slovenský zástupce P12 uvedl nejuvštějnější odpověď: „*Ano. Každý záchrannář, který skončí PZČ je dále vyškolený na záchranu za pomoci vrtulníku lanovou technikou a někteří záchrannáři mají i odbornou způsobilost JZČ (jeskynní záchranná činnost), pátrací činnost za pomoci lavinového a pátracího psa, lavinový specialista a také záchranná činnost na lyžařské trati.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

A v neposlední řadě Rakouští zástupci oba uvedli ne (Vlastní výzkum, 2023).

4.4 Kategorie 2: Činnost horských služeb

Druhá kategorie začíná otázkou č. 8 „Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?“. I tato otázka rozdělila dotazované dle lokalit jejich působení. Dotazovaní

z České republiky se všichni shodli v tom, že v zimním období se nejvíce zasahuje na sjezdových tratích a v létě na turistických a cyklistických stezkách. Především dotazovaní D1 a Č4. D2 dodal, že velkou roli jak v zimním, tak v letním období hrají povětrnostní podmínky a typ záchranné akce. Č3 odpověděl podobně s tím, že v poslední době přibývá skialpinistů a tím přibývá i zásahů ve volném terénu. Dotazovaný P5 byl ve své odpovědi specifitější: „*Především záchrana osob z terénu a poskytování první pomoci ve všech ročních obdobích a s tím spojená specifika. Například v technických pomůckách a způsobu transportu zraněných osob.*“ P6 dále zmiňuje i specifikum v odlišnosti nasazené techniky dle ročního období a s tím i odlišné strategie a postupy záchranných akcí (Vlastní výzkum, 2023).

Dotazovaní ze Slovenské republiky se shodli s dotazovanými z České republiky v největším počtu zásahů přes zimu na sjezdových a běžeckých tratích a v létě na turistických a cyklistických stezkách. K tomuto slovenští dotazovaní uvedli navíc svá specifika, které souvisejí s odlišnou geografii. D8, Č9 a Č10 uvádějí znatelný počet zásahů v zimě ve volném terénu při pádu laviny nebo uvíznutí lyžaře ve volném terénu ve stěnách žlabů. V létě potom lezecké oblasti při sportovním lezení, ale i vysokohorské turistice. K tomuto dotazovaný Č9 udává nárůst pátracích akcí v letním období a D7 navíc uvádí asistence na závodech ve sjezdovém lyžování v období zimním. Dotazovaný P11 zmiňuje konkrétní oblast, ve které pracuje. Je jí Skiareál Jasná v Nízkých Tatrách. Jedná se o největší skiareál, ve kterém mají denní počet zásahů až kolem 20 pouze na sjezdové trati. K tomu zasahují i ve volném terénu. V létě přibývá pátracích akcí a odborných cvičení pro členy horské služby. P12 se také zmiňuje o časté chybě, kterou turisté dělají v zimním i letním období a tou je podcenění povětrnostní situace. Tato chyba se nejvíce projevuje v neadekvátním oblečení, nedostatku tekutin či podcenění vlastních sil (Vlastní výzkum, 2023).

Dobrovolní členové Rakouské horské služby se oba zmiňují o tom, že v létě je jejich působení mimo skiareály značně omezené. Fungují zcela na jiné bázi než zmíněné Česko či Slovensko (Vlastní výzkum, 2023).

Otázka č. 9 „Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?“. V této otázce se rozdělují odpovědi dle pracovní pozice, kterou dotazovaní mají v dané zemi. Dobrovolní členové D1, D2 a čekatelé Č3 a Č4 z České republiky odpověděli shodně. Jejich pracovní doba je od 8 do 17 hodin a minimálně 3–4 směny měsíčně. K povinným směnám musí

splnit i některá povinná školení. Samozřejmostí jsou směny navíc. Na odpovědích se shodli i profesionální členové P5 a P6. P6 odpověděl velmi bohatě: „*V letním období, které je u nás od května do listopadu, sloužíme v 10hodinových směnách od 8.00 do 18.30 a přes noc od 18.30 do 8.00 ráno máme pohotovost. V zimním období záchranář, který slouží jako dispečer na stanici v lyžařském areálu, má pracovní dobu od 8.00 do 21.30. Je to z důvodu večerního lyžování. Poté má opět do rána pohotovost. Druhý záchranář sloužící na jiné stanici, který není dispečer, má 10.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Slovenští kolegové se taktéž shodli. Dobrovolní členové slouží od 8 do 16 hodin a do 21 hodin mají pohotovost na telefonu. Čekatelé slouží podobně jako profesionální členové, jen nemají vypsáno tolik směn. Profesionální člen P12 odpověděl takto: „*Zcela stejná, běžná je od 7:30 do 15:30. Vedoucí záchrany a pohotovostní řidič mají službu od 7:30 do 21:30 a noční pohotovost má službu od 21:30 do 7:30.*“ a opět se shodl s dotazovaným P11 (Vlastní výzkum, 2023).

Jelikož horští záchranáři v Rakousku působí čistě jako dobrovolní členové, jejich pracovní doba v létě i zimě je přes den od 8 do 17 hodin, v zimě potom slouží navíc v podvečer v době nočního lyžování od 18 do 21 hodin. V létě i v zimě slouží i mimo pracovní dobu jako pohotovost na telefonu (Vlastní výzkum, 2023).

Poslední otázkou v této kategorii bylo „*Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?*“. Zde byli dotazovaní omezení dle jejich kompetencí. Čeští dotazovaní všichni odpověděli, že jejich hlavní náplní je především poskytování první pomoci a transport pacientů z terénu. Dotazovaní Č3 a P6 shodně vypsali všechny činnosti, které mají provádět v rámci náplně práce. Dle těchto dvou dotazovaných jsou to: „*Záchranné a pátrací akce, poskytování první pomoci, transport raněných, vytváření bezpečnosti pro návštěvníky hor, instalace a údržba výstražných značení, informovanost o povětrnostních a sněhových podmínkách, hlídková činnost v terénu a na stanicích, lavinová pozorování, spolupráce se zahraničními horskými službami a složkami IZS.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Dotazovaný ze Slovenské republiky D7 se zmínil především o základním ošetření zraněných, asistencích na závodech, údržbě materiálu, pravidelném proškolení a cvičení a tyčování turistických chodníků na hřebenech hor. D8, Č9 a Č10 odpověděli stejně, a to záchrana a transport raněných z terénu. P11 k tomuto přidal, že součástí náplně práce je nepochybně administrativa a samo vzdělání. Nejpestřeji v rozhovoru odpověděl

dotazovaný P12: „Podílím se na tvorbě metodických postupů v záchraně. Organizuji kurzy, kde si záchranáři získávají OS, ZZČ a PZČ. Dále proškoluji OS každé dva roky. Vedu také cyklické vzdělávání pro oblastní středisko Západní Tatry jih a Nízké Tatry sever cca 2x za měsíc.“ (Vlastní výzkum, 2023).

Rakouští dotazovaní D13 a D14 se oba shodli, že jejich hlavní náplní dobrovolné činnosti je základní první pomoc a transport raněných a technické zásahy jako je například evakuace osob z lanové dráhy (Vlastní výzkum, 2023).

4.5 Kategorie 3: Odborné kompetence

Třetí kategorie začíná otázkou číslo 11. „K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?“. Dobrovolní členové z Čech D1 a D2 odpověděli, že z jejich pracovní pozice mohou provádět transport pacientů za pomoci různých transportních prostředků a lanových technik a také mohou poskytovat první pomoc jako first responder. Č3 dodal k zmiňovaným také zprůchodnění dýchacích cest bez pomůcek a kardiopulmonální resuscitaci za použití AED a samo rozpínacího vaku. Č4 dále doplnil imobilizaci poraněných končetin a kyslíkovou terapii při KPR. Profesionální člen P5 zodpověděl otázku i s názornou ukázkou některých pomůcek na první pomoc a to tak, že z jeho pozice má kompetence k podávání první pomoci, ošetřování ran, práci ve výškách a nad volnou hloubkou, záchraně a transportu za pomoci lanových technik. Jeho kolega P6 odpověděl následovně: „*Při kolapsových stavech, nebo při KPR, máme k dispozici a můžeme podávat medicínální kyslík. K monitoraci FF jsme vybaveni tonometrem, oxymetrem a glukometrem. Dále máme k dispozici AED Lifepak 1000 v případě KPR.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Odpovědi od Slovenských dotazovaných se dost lišily. Dotazovaní především zmiňovali kromě transportu za pomoci lanových technik a svozných prostředků také transport a záchranu za pomoci vrtulníku. S tím je spjato i navigování vrtulníku na přistání či vzlet, dále dotazovaní zmínili kompetenci v podání přednemocniční neodkladné péče v kompetencích zdravotnického záchranáře v plném rozsahu. Rozdíl je jen v podmínkách, ve kterých PNP podávají, ta je přímo závislá na povětrnostní situaci a složitosti vyproštění. Č10 přímo zmiňuje kompetence v zajištění periferní žilní linky, podání základních analgetik a zajištění kontinuální KPR. P11 dodává do kompetencí ze své kynologické specializace i kynologii. Profesionální člen P12 odpověděl takto: „*Zajištění i.v. vstupu, fixace zlomenin, podání základní analgérie, při ALS podání*

adrenalinu, přímá spolupráce s LZS včetně transportu za pomoci vrtulníku z komplikovaného terénu, spolupráce s dalšími složkami IZS.“ (Vlastní výzkum, 2023).

Kolegové z Rakouska oba odpověděli, že jelikož nemají zdravotnické vzdělání a v jejich zemi nejsou vedeni jako zdravotnická složka, jejich odborné kompetence tkví především v poskytování laické první pomoci, technických zásazích, transportu raněných z komplikovaného terénu za pomoci lanových technik a svozných prostředků a ve spolupráci s leteckou záchrannou službou (Vlastní výzkum, 2023).

Na otázku číslo 12. „Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?“ odpověděli defacto všichni dotazovaní stejně a navzájem se doplňovali. Nejčastější odpovědi u všech bylo, že každá záchranná akce je jiná. Velmi záleží na povětrnostních podmínkách, typu zranění, prostředí, ve kterém se stala a vyžaduje výbornou schopnost improvizace a variabilního myšlení. Dotazovaný z Čech Č1 tuto odpověď shrnul následovně: „*Je to prostě v terénu, takže nikdy nevíte, jaká ta situace bude. Můžete jet dvakrát ke zlomené ruce a jednou budete na výjezdu hodinu a podruhé tři, protože bude pacient v nepřístupném terénu a tím se všechny okolnosti s tím spojené radikálně změni. Vždy je to hodně o improvizaci. Nic se nedá udělat tak jako to cvičíte.*“ Jeho kolega Č2 na to navázal, že je zapotřebí dobrá fyzická zdatnost a zvládnutí stresových situací (Vlastní výzkum, 2023).

Z pozice jeskynního specialisty slovenský dotazovaný D7 doplnil specifika ze záchrany v jeskyni. Tam je zapotřebí dokonalá znalost prostředí a perfektně zvládnutá jednolanová technika. S tím souvisí i odpověď dotazovaného ze stejné země D8, který dodává jako jedno z nejdůležitějších předpokladů, pro odborné výkony v terénu, výborná znalost místního zeměpisu. Jejich kolega Č9 se vyjádřil na tuto otázku takto: „*Nekomfort, práce za nízké teploty a za tmy způsobí, že není vždy možné provedení odborných výkonů vzhledem k povětrnostním podmínkám.*“ Profesionální slovenský člen P11 zmiňuje důležitý fakt, každá specializace si vyžaduje samostatnou odbornou přípravu trvající několik let. P12 taktéž ze Slovenska ze stejné profesní pozice na tuto odpověď navazuje s odbornými kompetencemi v terénu se zabezpečením místa události, ohříváním krystaloidů a zvažováním zajištění periferní žilní linky (Vlastní výzkum, 2023).

Horší záchranáři z Rakouska na tuto otázku odpověděli stejně jako na otázku č. 11 (Vlastní výzkum, 2023).

Na otázku č. 13 „Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?“ odpověděli Čeští i Slovenští záchranáři stejně a to „*Všechny.*“ s důrazem na situační a povětrnostní podmínky. Dle jejich odpovědí na nich přímo závisí, zda je horský záchranář schopen či neschopen daný odborný výkon provést. Zástupce z České republiky P6 shrnul tuto otázku takto: „*Všechny výše uvedené. Avšak jelikož záleží na podmínkách, ve kterých zásah provádíme u většiny výkonů musíme improvizovat a přizpůsobovat se okolním podmínkám.*“ Kolega ze Slovenské republiky P12 odpověděl následovně: „*Všechny předchozí a mnoho dalších jako například zastavení masivního krvácení atd... Všechny tyto výkony, ale musíme vždy pečlivě zvážit a vyhodnotit jaké z těchto výkonů budeme provádět ještě v terénu a jaké až po transportu pacienta.*“ Pár odlišností uvedl slovenský dotazovaný D7, který svou odpověď stáhl na svou specializaci v jeskynní záchrane a přidal k odpovědi i vystrojení jeskyně lanovou technikou na záchranu a vyproštění pacienta, včetně následné navigace vrtulníku na přistání a vzlet (Vlastní výzkum, 2023).

Jelikož kolegové z Rakouska zmínili jejich absenci odborného zdravotnického vzdělání, na tuto otázku odpověděli podobně jako v otázce č. 11. Jejich odborné kompetence spočívají především v podávání první pomoci, ve které jsou ovšem řádně proškoleni odborníkem. I tak se zmiňují o individuálním přístupu ke každému raněnému dle povětrnostních podmínek, jak uvedl ve své odpovědi D14 (Vlastní výzkum, 2023).

Předposlední otázka č. 14. „Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?“ byla rozsáhlejšího rázu. Dotazovaní z České i Slovenské republiky se ve většině shodli na tom, že jednou z významných rolí hraje typ záchranné akce, roční období, povětrnostní situace a fakt spolehnout se jeden na druhého. Český zástupce D1 zmínil snahu o postup záchranné akce dle nacvičených postupů a zkušeností členů zásahového týmu. D2 byl ve své odpovědi specifitější a odpověděl, že na zásahy jezdí dva až tři zachránci s tím, že se všichni dobře znají, a tak ví, co od sebe očekávat. Pokud to situace vyžaduje, dovolávají si posily. Jejich kolega, dotazovaný Č3, odpověděl následovně: „*Většinou zasahujeme ve dvou na odlehlejších stanicích pouze v jednom. Já jakožto čekatel musím sloužit pouze s profesionálním členem. Tím jsme tam vždy dva. Určí se vedoucí zásahu a ten má rozhodovací funkci. U nás se všichni dobře známe, a tak naše spolupráce je plynulá a vím, co od toho druhého čekat. Pokud je zásah rozsáhlejšího rázu dovoláváme si posily z okolních stanic a spolupracujeme s IZS.*“ Následně se taktéž český dotazovaný Č4 ve své odpovědi shodoval s dotazovaným P5. Při záchranných akcích se snaží držet nacvičených postupů, a protože je každá situace jiná, drží se základního rámu a zbytek

upravují dle podmínek a vždy je třeba myslet i na improvizaci. Také se z velké části spoléhají na své zkušenosti a dobré geografické znalosti místopisu jejich pohoří. Odpověď Českého dotazovaného P6: „*Běžné výkony zvládne záchranář sám, o víkendech slouží naši dobrovolní členové, kteří se aktivně zapojují. Větší zásahy např.: pátrací akce, vyžadují více lidí, a tak se aktivují členové, kteří mají pohotovost + všichni ti, kteří se mohou, co nejrychleji dostavit a pomoci.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Slovenský dotazovaný D7 odpověděl jako většina, závisí na ročním období a typu nehody. D8 svou odpověď popsal na příkladu pátrací akce. Tým je rozdělen na skupiny neustále mezi sebou komunikující s přiděleným sektorem na prohledávání. Celou akci koordinuje dispečer ze základny. Dotazovaný ze SR Č9 dodal, že každý zásah řídí vedoucí zásahu a dispečer. Každý v týmu ví, co má dělat a co čekat od toho druhého. Proto mají spolupráci na velmi dobré úrovni. Č10 odpověděl naprosto shodně a P11 se zmínil o dalším velmi důležitém faktoru a tím je, kolik má vedoucí zásahu k dispozici záchranářů a jakou techniku k dispozici. Odpověď slovenského záchranáře P12: „*Každý zásah má svého vedoucího zásahu, který má na starosti koordinaci. Dispečer dělá komunikační podporu z hlediska rozprostření záchranářů po lokalitě, dělá písemnou evidenci celého zásahu a komunikuje s ostatními středisky a se složkami IZS, pokud jsou zapotřebí.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Rakouští kolegové se na svých odpovědích shodli s kolegy z Česka a Slovenska. Postupují dle nacvičených postupů, každou akci vyhodnocují dle povětrnostních podmínek, typu zranění pacienta a lokality, ve které se mu nehoda stala. I záchranáři z Rakouska se mezi sebou dobře znají, spolupracují spolu několik let a ví, co od sebe očekávat a spoléhají se na své zkušenosti a znalost tamního prostředí (Vlastní výzkum, 2023).

A poslední otázkou v této kategorii je č. 15. „Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?“ Dotazovaní odpovídali většinou podle toho, na co jsou zvyklí mít při sobě a dle lokality, ve které působí. Zaznělo i dost odlišností, základ měli ovšem všichni stejný. Jmenovali především obvazový materiál, vakuové dlahy, celotělovou vakuovou matraci, sterilní krytí, rukavice, škrtidlo, nůž, nůžky, pinzetu, náplasti, radiokomunikační zařízení, technické pomůcky, dezinfekci a termofolii. Čeští zástupci D2 přidal svítilnu, Č3 samorozpínací vak, fonendoskop, glukometr, oxymetr, AED, Epipen a P6 měl výstižnou shrnující odpověď: „*Zdravotnické přístroje na měření FF,*

AED, obvazový materiál, sterilní krytí, rukavice, dlahy, vakuové dlahy včetně celotělové matrace, nůž, nůžky, pinzeta, náplasti, speciální krytí, různé druhy dezinfekce, určité druhy léků pro podání u akutních stavů v naší kompetenci (Epipen, Glucagen Hypokit, Pentrox), zdravotnická dokumentace...“ (Vlastní výzkum, 2023).

Dotazovaný ze Slovenské republiky D7 k tomuto doplnil ampulárium, Krammerovy dlahy, krční límec, tekutiny, jídlo, v zimě mačky, cepín, lavinovou výbavu a dva ledovcové šrouby, stužku na navigaci vrtulníku, reep šňůru a tři karabiny. Č9 odpověděl, že jejich vybavení je dost podobné jako lékařský batoh posádky RZP. Jen kvůli zásahům ve velmi komplikovaném horském terénu nosí méně materiálu a chybí jim možnost zajištění dýchacích cest. Slovenský dotazovaný P11 obohatil odpovědi o set na zajištění periferní žilní linky, tonometr, kyslíkovou masku, turniket a tepelné sáčky a P12 o ploché smyčky a zdravotnickou dokumentaci. A taktéž Slovenští zástupci D8 a Č10 zmínili naprosto totožné vybavení (Vlastní výzkum, 2023).

Rakouští horští záchranáři se ve výbavě služebního batohu také ve většině shodli se zahraničními kolegy kromě ampulária, zajištění periferní žilní linky a medicínského kyslíku. Dotazovaný D14 kladl velký důraz především na imobilizační prostředky a technickou výbavu (Vlastní výzkum, 2023).

4.6 Kategorie 4: Mezinárodní spolupráce horských služeb

Čtvrtá, poslední, kategorie začíná otázkou č. 16. „Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?“, na kterou dotazovaný D1 odpověděl, že v České republice funguje horská služba jako záchranná složka na vyžádání, D2, že spadá pod ministerstvo místního rozvoje a Č3 shrnul tyto dvě odpovědi takto: „*Horská služba patří pod ministerstvo místního rozvoje a působíme jako služba na vyžádání, jinak jsme jako firma s.r.o. a o.p.s. (profesionální členi a dobrovolníci).*“ Další český dotazovaný Č4 odpověděl s osobním důrazem. Přijde mu horská služba v Česku v rámci IZS nedocenená. P5 se zmínil o složce na vyžádání prostřednictvím dispečinku ZZS nebo jednotným nouzovým číslem 1210. Poslední Český dotazovaný P6 odpověděl shodně jako D1 (Vlastní výzkum, 2023).

Slovenští dotazovaní D7 a D8 uvedli, že Slovenská horská služba je v rámci ministerstva vnitra a je rovnocenně postavená k ostatním složkám ministerstva vnitra. Naproti tomu Č9 uvedl horskou službu jako součást IZS a v rámci horských oblastí je preferovaná na prvním místě. P11 odpověď rozšířil a hovořil o horské službě jako o samostatné

rozpočtové organizaci působící pod ministerstvem vnitra a je zařazená do záchranných složek IZS. Dotazovaní Č10 a P12 uvedli pouze, že horská služba patří do IZS (Vlastní výzkum, 2023).

„Rakouská horská služba je vedena jako ryze dobrovolnická nezávislá organizace bez zaměření na zisk.“ Uvedli rakouští dotazovaní D13 a D14 (Vlastní výzkum, 2023).

Na otázku č. 17 „Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?“ odpověděli všichni dotazovaní z České republiky ano. Č3 dodal, že pořádají společná doškolení, cvičení a spolupracují i u ostrých záchranných a pátracích akcích. P5 přímo uvedl v rámci jejich oblasti HS Šumava spolupráci s Německou a Rakouskou horskou službou (Vlastní výzkum, 2023).

Slovenští dotazovaní uvedli taktéž všichni ano. D7 uvádí pravidelná cvičení s Horskou službou České republiky a s Polskou horskou službou TOPR (Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe). Ostatní členové Slovenské horské služby, jak již bylo zmíněno, jednotně odpověděli ano a spolupráci zmiňovali především s Českem a Polskem (Vlastní výzkum, 2023).

Dotazovaní D13 a D14 taktéž uvádí ano, avšak oni sami se za svého působení u horské služby nezúčastnili žádné mezinárodní spolupráce (Vlastní výzkum, 2023).

Na otázku č. 18 „Můžete charakterizovat tuto spolupráci?“ odpověděl český dotazovaný D1, že spolupráce je především v rámci společných školení a ve službě například při předávání pacientů na pohraničí. Spolupráci na společných cvičeních zmínili i další čeští zástupci D2 a Č3, který svou odpověď obohatil o detaily: *„V rámci různých cvičení, ať už v létě nebo v zimě, předáváme si zkušenosti a učíme se spolupracovat především na technických zásazích jako je například evakuace osob z lanovky či vyproštění pacienta ze skalní stěny. A samozřejmě mnoho dalšího a věci s tím spojené.“* Dotazovaný Č4 taktéž z ČR se svou odpovědí přidal ke kolegům. Také zmínil společná cvičení, doškolení, výměnné pobyty, a především předání zkušeností a znalostí. P5 k tomuto přidal příhraniční pomoc při pátracích akcích a P2 zase mezinárodní soutěže (Vlastní výzkum, 2023).

Slovenský dotazovaný D7 zmínil výměnu zkušeností a vědomostí a svou odpověď obohatil o trénování společné metodiky a vzájemný kontakt se zahraničními kolegy. Podobně odpověděli i jeho kolegové D8, Č9, Č10, P12 a P11 odpověděl v rámci svého

zaměření jakožto psovod: „*Společně cvičíme na mezinárodních úrovních a společně i zasahujeme při záchranných a pátracích akcích. Zároveň je i školíme jako instruktoři kynologie.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Rakouští dotazovaní D13 a D14 odpověděli obecně, neboť oni sami se přímo žádné spolupráce neúčastnili. Taktéž zmínili společná cvičení (Vlastní výzkum, 2023).

Předposlední otázkou je „*Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?*“. U této otázky se defacto shodli zcela všichni dotazovaní z jednotlivých zemí. Shodli se, že největším pozitivem těchto mezinárodních spoluprací je předávání zkušeností, vědomostí a učení se novým vylepšeným způsobům. Český zástupce Č3 svou odpověď shrnul takto: „*Myslím si, že je skvělé si předávat zkušenosti z velkých a malých hor a spolupracovat při cvičeních. To se následně odrazí při ostré akci, víme, co od svých zahraničních kolegů můžeme čekat a pro pacienta je také dobré, že pro ně můžeme jet i za hranice.*“ Dále pak Č4 doplnil odpověď o pozorování zahraničních technik pro inspiraci a slovenský zástupce D7 dodal sjednocení metodických postupů (Vlastní výzkum, 2023).

Na závěrečnou otázku „*Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce?*“ odpovídali dotazovaní téměř shodně *Ano, celkem často*. Někteří však nepůsobí u horských služeb dostatečně dlouho, aby tuto možnost měli, jako například dotazovaní z České republiky D2 či Č2 nebo ze Slovenské republiky dotazovaný Č9. Č1 z ČR odpověděl rozsáhle: „*Docela často, celorepublikově bych řekl, že je to téměř na denní bázi. Účastnil jsem se několika mezinárodních lavinových kurzů, míváme i okrskové doškolení na které přijedou i kolegové z Rakouska. Spolupráce byla skvělá, ale náročná, neboť občas vládla jazyková bariéra.*“ Jedinou výjimkou je český dotazovaný P5, který uvedl, že spolupráce probíhají velmi zřídka. Odpovědi slovenských dotazovaných P11 a P12: „*Tento rok to již bylo čtyři krát, a to je teprve březen. Těchto spoluprací si velmi vážím, protože nám to velmi přispívá do zkušeností.*“ „*Spolupracujeme často hlavně v rámci cvičení v různých odvětví, například kynologická cvičení, lavinová, letecká atd... Já osobně mám zkušenosti z mezinárodních závodů horských služeb.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

Rakouští kolegové oba odpověděli dle svého dojmu „*Ne moc často.*“ (Vlastní výzkum, 2023).

5 Diskuse

Bakalářská práce měla zmapovat činnost Horské služby České republiky a oblasti spolupráce Horské služby České republiky s horskou službou ve vybraných zemích EU. Výzkum byl proveden kvalitativně metodou polostrukturovaného rozhovoru. Většina rozhovorů byla prováděna na stanicích horské služby což umožňovalo výborné podmínky. Dva rozhovory byly zrealizovány online formou, neboť vzájemná vzdálenost byla pro danou situaci nepřekonatelná. Tyto dva rozhovory byly prováděny za asistence překladatele pro jazykovou bariéru. Výzkum je tvořen ze čtrnácti zvolených dotazovaných dle pracovní pozice, kterou mají u horské služby. Všichni dotazovaní byli muži různé věkové kategorie, vzdělání i národnosti a podmínkou byla jejich aktivní funkce u horské služby. Při zpracovávání praktické části vznikly tři kategorie.

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat mezi členy horských služeb činnost Horské služby České republiky a oblasti spolupráce HSČR s vybranými zeměmi EU.

Do výzkumu bylo vybráno čtrnáct dotazovaných dle jejich pracovní pozice u horské služby. Byli vybráni vždy dva zástupci za každou pracovní pozici v každé zemi. Čili dva dobrovolní členové, dva čekatelé a dva profesionálové z České a Slovenské republiky. Z Rakouské republiky byli vybráni pouze dva dobrovolníci, jelikož jiné pozice v jejich organizaci neexistují.

Věkové rozmezí se pohybovalo od 23 do 56 let. Věkový údaj vypovídá o náročnosti a dlouhodobém úsilí dosáhnout z pozice dobrovolného člena na profesionálního horského záchranáře.

Nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské má osm dotazovaných, další dva vysokou školu nyní studují a jeden dotazovaný má nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odbornou školu. Zbylí tři dotazovaní mají střední školu s maturitou. Z tohoto výzkumu vyplývá, že nejvyšší dosažené vzdělání se přímo odráží na odborných kompetencích horských záchranářů pouze v případě Slovenské republiky, kde je podmínkou pro pracovní pozici, profesionální horský záchranář, odborné zdravotní vzdělání z oboru zdravotnický záchranář. Díky tomuto faktu mohou horští záchranáři zajišťovat periferní žilní linku a podávat základní medikaci v návaznosti na zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovatelích zdravotní péče a vyhláška č. 321/2005 Sb. o rozsahu praxe některých zdravotnických pracovníků, § 3. (11) o kompetencích zdravotnického záchranáře v ambulanci Horské

záchranné služby. V České republice tento údaj nehraje příliš významnou roli, neboť jsme z výzkumu zjistili, že podmínkou na pozici profesionálního horského záchranáře je středoškolské vzdělání s maturitou v jakémkoliv oboru a povinnost absolvovat základní školu horské služby. Což je interní odborný vzdělávací systém pro budoucí zaměstnance. Co se týče Rakouské republiky. Z výzkumu vyplývá nepodstatná dosaženého vzdělání, jelikož fungují jako čistě dobrovolnická organizace, kde jsou podmínkou pravidelná cvičení a školení od odborníků. Tento fakt jsme si potvrdili na základě odpovědí na otázky č. 11. až 15. z kategorie *Odborné kompetence*.

Dále jsme se dotazovaných ptali na činnosti horské služby, náplň jejich práce a služební výbavu. Z výzkumu vyplynuly určité odlišnosti podle oblasti působení dotazovaného. Pokud se jednalo o Slovenskou či Rakouskou republiku, kde mají oblasti s vysokohorským prostředím okolo 2000 až 3000 m.n.m., objevily se odlišnosti především v osobním vybavení každého záchranáře. Ti zmiňovali základní zdravotnické vybavení, a především také lavinovou výbavu, lezeckou výbavu jako jsou například karabiny, ledovcové šrouby, lano, cepín nebo mačky. Naproti tomu dotazovaní z České republiky, kde se pohoří nachází v nižších polohách, okolo 1500 m.n.m., zmiňovali kromě zdravotnického vybavení například transportní prostředek jako je sněžný skútr, lopatu nebo tažné sáně. Zdravotnická výbava byla ve všech případech velmi podobná. Určité odlišnosti byly i v činnostech, které horská služba ve svých oblastech provádí. Opět to souvisí s místopisem a prostředím, o jaké hory se jedná. Každá oblast má své zavedené postupy a technickou výbavu, kterých využívá. Základní materiál se ovšem shoduje ve všech oblastech. Všichni dotazovaní se také shodli na tom, že největší roli při každém zásahu hrají povětrnostní podmínky, lokace události a typ zranění. Tyto podmínky často přimějí záchranáře improvizovat a přizpůsobovat tomu celou záchrannou akci.

Z odpovědí na otázky týkajících se mezinárodní spolupráce horských služeb lze říci, že k těmto spolupracím dochází téměř na denní bázi. Nejčastěji se jedná o předání pacienta z nebo do zahraničí a dále jde o společná cvičení a školení zdravotnických i technických dovedností. Tyto cvičení se konají několikrát přes celý rok. Dotazovaní se také zmiňovali o spolupracích v rámci mezinárodních závodů horských služeb, které se konají pravidelně každý rok v zimě a v létě. Ze čtrnácti dotazovaných pouze dva odpověděli na otázku, zda mají s touto spoluprací osobní zkušenosti, ne. Ostatní již takovou spoluprací za sebou

mají. Jako velmi kladné hodnotí dotazovaní především výměnu zkušeností, sjednocení postupů, získávání nových vědomostí a upevňování vztahů.

Z výzkumu jsme zjistili, že činnost horských služeb ve vybraných zemích se odlišuje dle typu pohoří a tamního místopisu. Od této skutečnosti se odvíjí i materiální a technické vybavení každého horského záchranáře. Základ mají všichni dotazovaní podobný a odlišují se pouze ve specifických položkách. Stejně jako se odvíjí materiální a technické vybavení od místopisu a lokalizaci, tak postupy záchranných akcí se odvíjí od materiálního a technického vybavení, který je k dispozici. Ačkoliv horští záchranáři pravidelně a několikrát do roka nacvičují postupy technických zásahů se zdravotním ošetřením, povětrnostní podmínky, lokace záchranné akce a typ zranění donutí horské záchranáře improvizovat a přizpůsobovat se aktuální situaci. Dle odpovědi jednoho z nich lze říci, že několik zásahů u zlomené ruky může pokaždé vypadat zcela jinak na základě výše uvedených podmínek. Toto tvrzení potvrzuje i literární zdroj *Horská záchranná služba 2010 – 2020* pojednávající o různorodosti zásahů stejného rázu.

Další zajímavostí, která vyplynula z výzkumu je fakt, že v Rakousku existuje horská služba čistě na dobrovolnické bázi, přesto je plně dostačující vzhledem k četnosti zásahů. Dle oficiálních stránek Rakouské horské služby bylo za rok 2022 přes 12500 aktivních členů této organizace. Za stejné období přijali téměř 10000 tísňových výzev. Z toho bylo vyřešeno necelých 9000 ostrých výjezdů. Z těchto statistik vyplývá, že být je tato organizace čistě dobrovolnickou, tak dokáže plnohodnotně zastat funkci horských záchranářů jako je to v Česku či Slovensku.

Součástí bakalářské práce jsou rozhovory s dotazovanými (Příloha 1) obsahující přeepsané autentické odpovědi.

6 Závěr

Bakalářská práce se věnuje mapování činnosti Horské služby České republiky a oblasti její spolupráce s vybranými zeměmi EU. Teoretická část byla vytvořena z odborných zdrojů, historické literatury a archivů. Obsahuje informace o historii a počátcích vzniku horských služeb v Rakousku, Německu, Francii, Slovensku a Česku a dále je zaměřena na to, jak vypadá HSČR dnes. S tím souvisí další témata jako jsou například hlavní úkoly a cíle horské služby, podmínky k přijetí, organizace záchranných a pátracích akcí atd.

Praktická část byla zpracována na základě polostrukturovaných rozhovorů, které probíhaly s aktivními členy horské služby na různých pracovních pozicích. Cílem bakalářské práce bylo zmapovat činnost HSČR a oblasti spolupráce se zahraničními horskými službami ve vybraných zemích EU. Tou bylo Slovensko a Rakousko. Bakalářská práce oba tyto cíle zodpověděla, byly tudíž naplněny stejně jako výzkumné otázky. Odpovědi na ně byly bakalářskou prací taktéž zodpovězeny. Zjistili jsme, jaké jsou hlavní činnosti v rámci náplně práce HSČR a jaké jsou hlavní činnosti ve spolupráci se zahraničními horskými službami. V náplni práce horských služeb jsme shledali mnoho společného, avšak menší rozdíly jsme našli především ve speciálním vybavení horských záchranářů související s typem horské oblasti. Slovensko a Rakousko mají odlišnou geografii od České republiky. Tamní hory se tyčí do nadmořské výše 2100 m.n.m. a vyšší a terén těchto hor se výrazně liší od těch Českých. Kdežto v České republice se vrcholy nachází v nadmořské výšce okolo 1200 – 1603 m.n.m. a místní hory jsou jiného rázu. Dále jsme vyzorovali rozdíly v organizaci horských služeb. Česko a Slovensko mají horskou službu ukotvenou jako státní organizaci pod ministerstvem a horští záchranáři vykonávají tuto profesi jako plnohodnotné zaměstnání. Rakousko má ovšem horskou službu jako neziskovou organizaci složenou z dobrovolníků, kteří tuto práci dělají ve svém volném čase a vybírají si na služby u HS dovolenou ve svém zaměstnání.

7 Seznam použitých zdrojů

1. Archiv Horské služby Krkonoše (1935), Archiv Horské služby Krkonoše, Vrchlabí.
2. BOHUŠ, I., 1948. *Spomienky na Záchranný zbor KSTL a vznik THS*. Vysoké Tatry: IB Vysoké Tatry. 8-9 s.
3. BUREŠ P., PLICHTA J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Československé republice a cizině*. Praha: Almanach sportu s. 148.
4. Členi Horské služby. *Učebnice Horské služby České republiky* [online]. Horská služba ČR, 2013 [cit. 2022 – 03 – 29]. Dostupné z: www.horskaslužba.cz
5. DAVID, P. a kolektiv, 2013. *110 let našeho lyžování*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství S & D, ISBN 978-80-86899-68-8.
6. FEJFAR, Aleš. *Vznik a vývoj Horské služby v Českých zemích*. Praha, 2019. Disertační práce. Univerzita Karlova Fakulta tělesné výchovy a sportu. Vedoucí práce Prof. PhDr. Marek Waic CSc.
7. FORST, Jaromír. *Organizace Horské služby České republiky*. Praha, 2007. Absolventská práce. Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Praha 4, 5. května 51. Vedoucí práce Mgr. Alena Koudelková
8. Horská služba České republiky. *Horská služba České republiky. Horská služba České republiky* [online]. Špindlerův Mlýn: Simopt s.r.o., 2013 [cit. 2022 – 29 – 03]. Dostupné z: www.horskaslužba.cz
9. Horská služba Francie. *Gendarmerie Interieur. Horská služba Francie* [online]. 2016. Dostupné z: www.gendarmerie.interieur.gouv.fr
10. Horská záchranná služba. *Horská záchranná služba* [online]. Liptovský Mikuláš, [cit. 2022 – 11 – 08]. Dostupné z: www.hzs.sk
11. ICAR. *International Mountain Rescue Day*. [online] 2023. Dostupné z: www.alpine-rescue.org
12. KABEŠOVÁ, Barbora. *Historie a současnost horské služby v Českých zemích a Československu*. Praha 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Ph.Dr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.
13. KELE, F., 2001. *Tatry*. Bratislava: Nakladatelství Euromedia Group k.s.
14. Kolektiv autorov, 2010 – 2020. *Horská záchranná služba*. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR.

15. Kolektív autorov, 1970. *O záchrane v horách 1. vydání*. Bratislava: Ústredný výbor Horskej služby.
16. Kolektív autorov, 2000. *Tatranská horská služba 1. vydání*. Tatranská Lomnica: Štátné lesy TANAPu.
17. „Korespondence se spolkem chovatelů psů Bernhard, Canisport, Dr. Vaina“ (1935), Státní okresní archiv v Trutnově, Trutnov.
18. KUBLÁK, T., 2012. *Horolezecká metodika, 6. díl Záchrana*. Praha: Nakladatelství MM
19. KULHÁNEK, O., 1989. *Zlatá kniha lyžování*. Praha: Edice Olymp. 107 s
20. „Národní listy“ (1935), Archiv Horské služby Krkonoše, Vrchlabí.
21. „Národní politika“ (1936), Archiv Horské služby Krkonoše, Vrchlabí.
22. „Odpovědi okresnímu hejtmanovi JUDr. Vainovi o stavu záchranného materiálu“ (1935), Státní okresní archiv v Trutnově, Trutnov.
23. „Pozvánka pro JUDr. Macouna na samaritské cvičení 20. února 1937“ (1937), Archiv Krkonošského muzea ve Vrchlabí, Vrchlabí
24. Rakouská horská služba. *Rakouská horská služba* [online]. Vídeň, [cit. 2022 – 11 – 03]. Dostupné z: www.bergrettung.at
25. Spolkové sdružení Bergrettungsdienst Österreich, ©2014. *Bergrettungsdienst Österreich* [online]. Rakousko [3.11.2022]. Dostupné z: www.bergrettung.at
26. Svaz lyžařů České republiky. *Historie lyžařství*. [online] 2017. Dostupné z: www.czechski.com
27. ŠIMO, V. 1950. *Tak sme začínali*. Vysoké Tatry: IB Vysoké Tatry.
28. *Učebnice Horské služby České republiky*. Jablonec nad Nisou: Horská služba ČR o.p.s., 2013.
29. Zákon č. 578/2004 Z. z. o Poskytovatelích zdravotní péče. Vyhláška č. 321/2005 Sb. o rozsahu praxe některých zdravotnických pracovníků, § 3. (11) o kompetencích zdravotnického záchranáře v ambulanci Horské záchranné služby
30. „80. výročí založení Horské služby“ (2014), *propagační a informační materiál vydaný k 80. výročí vzniku HS*, Špindlerův Mlýn: HS ČR, o.p.s.

8 Seznam příloh

Příloha 1: Otázky a odpovědi k rozhovorům s dotazovanými

8.1 Příloha 1: Otázky a odpovědi k rozhovorům s dotazovanými

Dotazovaný z České republiky D1

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

35

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Od mala jsem se pohyboval v horském prostředí, mám rád přírodu a vždycky jsem chtěl pomáhat lidem. U horské služby jsem měl a mám hodně kamarádů, kteří mi pomohli se k horské službě dostat a stát se dobrovolným členem.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Jsem dobrovolným členem.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Každý musí mít vystudovanou minimálně střední školu s maturitou, myslím, že z jakéhokoliv oboru. Horská služby si poté své členy do zdravotnictví a horského záchranářství zaškoluje sama.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Já mám vystudovanou střední školu s maturitou.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano má své vlastní školící středisko pro zaškolování členů.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Máme. Z mé pozice se mohu stát profesionálním členem a poté si ještě dodělat specializace.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V zimním období jsou výjezdy především na sjezdové tratě a v létě na turistické stezky. Velkou roli při každém zásahu hrají povětrnostní podmínky.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Jako dobrovolný člen musím odsloužit daný počet služeb od 8 do 17 hodin + musím splnit několik školení.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Transport z terénu a podání první pomoci.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Jako dobrovolný člen mohu provádět transport z komplikovaného terénu za pomoci různých technických či lanových a podávat první pomoc.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Vždy je to velmi individuální dle prostředí, ve kterém člověk zasahuje.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Pokud jsou pro to vhodné podmínky tak všechny.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Záleží, co je to za akci. Jestli záchranná nebo pátrací. Snažíme se vždy postupovat dle nacvičených postupů. Významnou roli hrají zkušenosti členů zásahového týmu.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Základní obvazová technika, technické pomůcky, radiokomunikační zařízení, zdravotnické potřeby k poskytnutí první pomoci.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Horská služba funguje jako záchranná složka na vyžádání.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?

Ano a z mého pohledu ve značné míře.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Co vím tak především v rámci společných školení a v práci pak například při předávání pacientů na pohraničí atd...

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Předávání zkušeností a učení se novým vylepšeným způsobům.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Myslím si, že celkem často, já však jako vcelku nový dobrovolný člen zatím přímo osobní zkušenosti nemám.

Dotazovaný z České republiky D2

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

42

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Já jsem profesionálním hasičem, nicméně k horské službě jsem se přidal hlavně kvůli tomu, že rád trávím čas venku na horách, sportuji a mám mezi horskými záchranáři mnoho přátel.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Dobrovolný člen bez specializace.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

K horské službě stačí mít maturitu.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Vysoká škola.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano má svůj systém, ve kterém školí nové členy ve zdravotě, meteorologii, geografii a různých záchranných technik.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano, pokud bych chtěl mohu se následně stát profesionálním členem.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

Hlavní roli vždy hraje počasí a typ záchranné akce.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

3 až 4 služby v pracovní době od 8 do 17 hodin. Dále musíme plnit různá školení a cvičení.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Především transport a podání první pomoci.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Já jakožto dobrovolný člen mohu podávat první pomoc jako first responder a mohu provádět transport z komplikovaného terénu za pomoci lanových technik.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Vždy se to odvíjí od prostředí, ve kterém k zásahu dojde.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Prakticky všechny, jen se hodně mění způsob dle situace a dost často se improvizuje.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Na zásahy se jezdí obvykle ve dvou až třech lidech. Všichni se známe, a tak víme, co od sebe můžeme čekat. Pokud to situace vyžaduje přivoláváme si dopomoc.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Vakuové dlahy, celotělová vakuová dlaha, obvazový materiál, sterilní krytí, rukavice, škrtidlo, nůž, nůžky, pinzeta, svítilna, technické vybavení.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Horská služba spadá pod ministerstvo místního rozvoje.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?

Ano.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Spolupracujeme hlavně na společných cvičeních.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Za mě hlavně asi výměna zkušeností a názorů.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Profesionální členové spolupracují celkem často, já osobně jsem se zúčastnil několika školení.

Dotazovaný z České republiky Č3

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

23

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Zatím to ještě nevykonávám jako profesi, nýbrž jsem studentem zdravotnického záchranářství. Ale mám rád hory a pohybuji se po horách již od útlého dětství. Takže pracovat v takovém prostředí by mne velmi naplňovalo.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Nyní jsem už čekatelem. Specializaci zatím žádnou nemám.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Maturita z jakéhokoliv oboru.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Zatím mám jen maturitu.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano, má vlastní vzdělávací program, kterým si musí projít všichni členi HS. Nazývá se Základní škola horské služby a dělí se na letní a zimní část.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano mohu se dále stát profesionálním členem. A jako profesionální člen se poté mohu rozvíjet například v kynologii, leteckém záchranářství nebo jako lavinový specialista či metodik.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

Každé roční období má svá specifika dle toho, jaké sporty se vykonávají a jací návštěvníci na hory přicházejí. Zimní období bývá náročnější, kvůli provozu skiareálů a vysoké návštěvnosti. V létě nejčastěji zasahujeme u cyklistů a pěších turistů. V poslední době přibývá skialpinistů a zásahů ve volném terénu.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

V létě i v zimě mám 4 víkendy ve službě (od 8 do 17). Což jsou základní požadavky pro splnění podmínek jakožto čekatele, služby navíc jsou samozřejmě vítány včetně absolvování několika cvičení nebo doškolení.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Záchranné a pátrací akce, poskytování první pomoci, transport raněných, vytváření bezpečnosti pro návštěvníky hor, instalace a údržba výstražných značení, informovanost o povětrnostních a sněhových podmínkách, provádíme také hlídkovou činnost v terénu a na stanicích, lavinová pozorování, spolupráce se zahraničními horskými službami a složkami IZS.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Zprůchodnění dýchacích cest (bez pomůcek), transport z terénu za pomoci specializovaných technik, provádění kardiopulmonální resuscitace za použití automatizovaného externího defibrilátoru s ambuvakem, polohování pacientů, fixování zlomenin, zdravotnické ošetření ran, základní neurologické vyšetření, měření základních životních funkcí včetně hladiny glykemie a v neposlední řadě odebrání anamnézy a spolupráce s ostatními složkami IZS.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Je to prostě v terénu, takže nikdy nevíte, jaká ta situace bude. Můžete jet dvakrát ke zlomené ruce a jednou budete na výjezdu hodinu a podruhé tři, protože bude pacient

v nepřístupném terénu a tím se všechny okolnosti s tím spojené radikálně změní. Vždy je to hodně o improvizaci. Nic se nedá udělat tak jako to cvičíte.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Víceméně všechny uvedené, jen se pokaždé budou dělat malinko jinak právě kvůli podmínkám, ve kterých pacient bude.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Většinou zasahujeme ve dvou na odlehlejších stanicích pouze v jednom. Já jakožto čekatel musím sloužit pouze s profesionálním členem. Tím jsme tam vždy dva. Určí se vedoucí zásahu a ten má rozhodovací funkci. U nás se všichni dobře známe, a tak naše spolupráce je plynulá a vím, co od toho druhého čekat. Pokud je zásah rozsáhlejšího rázu dovoláváme si posily z okolních stanic a spolupracujeme s IZS.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Veškerý obvazový materiál všeho druhu, trojcípé šátky, ambuvak, dezinfekce, fonendoskop, glukometr, oxymetr, škrtidlo, dlahy, termofolie, sterilní krytí, leuko plast, nůžky, pinzeta, sterilní kartáček na silniční lišeje, AED, Epipen, jednorázové rukavice, vysílačka.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Horská služba patří pod ministerstvo místního rozvoje a působíme jako služba na vyžádání, jinak jsme jako firma s.r.o. a o.p.s. (profesionální člení a dobrovolníci).

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano, pořádáme společná doškolení a cvičení a spolupracujeme i u ostrých záchranných a pátracích akcích.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

V rámci různých cvičení, ať už v létě nebo v zimě, si předáváme zkušenosti a učíme se spolupracovat především na technických zásazích jako je například evakuace osob z lanovky či vyproštění pacienta ze skalní stěny. A samozřejmě mnoho dalšího a věci s tím spojené.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Myslím si, že je skvělé si předávat zkušenosti z velkých a malých hor a spolupracovat při cvičeních. To se následně odrazí při ostré akci, víme, co od svých zahraničních kolegů můžeme čekat a pro pacienta je také dobré, že pro ně můžeme jet i za hranice.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Docela často, celorepublikově bych řekl, že je to téměř na denní bázi. Účastnil jsem se několika mezinárodních lavinových kurzů, míváme i okrskové doškolení na které přijedou i kolegové z Rakouska. Spolupráce byla skvělá, ale náročná, neboť občas vládla jazyková bariéra.

Dotazovaný z České republiky Č4

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

23

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Tato práce mne baví, přijde mi zajímavá a prospěšná, přijde mi to jako nejlepší spojení zdravotnictví a přírody.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Čekatel, zatím bez specializace.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Alespoň maturita.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Zatím jen maturitu, ale doufám že se mi povede dostudovat zdravotnické záchranářství na vysoké škole.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano má, je to základní škola HS.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano možností je hned několik a je na každém z nás, jestli toho využijeme či nikoli.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V zimě jsou to spíše úrazy v lyžařských areálech a na běžeckých tratích, v létě pak bývá více ztracených a zraněných na kolech a koloběžkách.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Jako čekatel mám stále stejnou pracovní dobu 8 hodin, ale bývám tam celý den se službou.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Především zachraňovat pacienty, ale jsou tu i jiné činnosti jako například vydávat a poskytovat informace o počasí nebo hlídkovat v terénu.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Ošetřování ran, imobilizace poraněných končetin, kyslíková terapie, kardiopulmonální resuscitace...

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Fyzickou zdatnost, zvládnání stresových situací a v neposlední řadě improvizace.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny, ke kterým jsem kompetentní.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Snažíme se vždy postupovat dle nacvičených postupů, avšak každá situace je naprosto odlišná, a tak se často musíme přiklánět k improvizaci. Dost spoléháme na své zkušenosti a na dobré geografické znalosti o našem pohoří.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Obvazový materiál, tonometr, oxymetr, fonendoskop, glukometr, rukavice, dezinfekce, sterilní krytí a materiál, fixační dlahy, pomůcky ke KPR.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Spolupracujeme s IZS, ale obecně bych řekl, že nedocenené.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Co vím, tak ano.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Různé výměnné pobyty, cvičení, doškolení a celkově je to asi hodně o předání zkušeností a znalostí.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Učení se nových věcí, technik a poznávání, jak to funguje jinde pro inspiraci.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Byl jsem zatím jen u jedné, kde se spíše řešilo fungování a budoucí spolupráce.

Dotazovaný z České republiky P5

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

48

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Únava z předchozího zaměstnání a snaha být užitečný pro ostatní lidi.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchrannář + specializace)

Pracuji jako profesionální člen, jako specializaci mám leteckého záchrannáře.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Je zapotřebí mít jakoukoliv střední školu s maturitou.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Já mám vystudovanou vysokou školu.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano, kurzy, doškolení základní škola HS a systém pro získání další kvalifikace (cvičitel, instruktor, letecký záchranář, psodov).

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano, na vlastní žádost bez potíží.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

Především záchrana osob z terénu a poskytování první pomoci ve všech ročních obdobích a s tím spojená specifika. Například v technických pomůckách a způsobu transportu zraněných osob.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Zákonem stanovený měsíční FPD a v zimním období přesčasy.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Hlavní činností je poskytování první pomoci v horském terénu.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Základní ošetření, práce ve výškách a nad volnou hloubkou, záchrana a transport pomoci lanových technik.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Vždy je to o improvizaci a jak si dokáže člověk poradit. Nic nejde, jak se to člověk naučí, musí mít dost variabilní myšlení.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny výše uvedené.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Snažíme se dodržovat nacvičené a vyzkoušené postupy, většinou se držíme základního rámu a zbytek upravujeme dle situace.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Oxymetr, tonometr, glukometr, obvazová technika, škrtidla, fixační dlahy, rukavice, nůž, nůžky, ambuvak, AED, komunikační prostředky...

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Složka IZS na vyžádání prostřednictvím dispečinku ZZS či jednotným nouzovým číslem 1210.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano, v naší oblasti s rakouskou a německou HS.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Příhraniční pomoc při pátracích akcích, předávání pacientů, společná cvičení...

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Trénink, setkání, výměna zkušeností...

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Velmi zřídka.

Dotazovaný z České republiky P6

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

50

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Přináší mi uspokojení, když mohu pomáhat lidem, kteří jsou v nesnázích. A baví mě činnosti, které jsou s touto profesí souvisí.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchrannář + specializace)

Jsem zaměstnanec HSČR, o.p.s.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Potřebné vzdělání je úplné střední s maturitou.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Mám vyšší odborné v oboru zdravotnický záchranář.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano, má. HS má svůj systém školení jak ve zdravotně, tak v technice záchranných prací. Absolvování těchto školení je pro všechny členy povinné. Každý rok se uskuteční dvě základní školení v rámci oblasti, a to letní a zimní. V průběhu roku se pořádají další školení v rámci okrsků. Školení jsou organizována zvlášť pro zaměstnance a dobrovolné členy.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano máme. Z řadového záchranáře můžeme postoupit na cvičitele HS a poté ještě na instruktora HS.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

Každé roční období je specifické. Zimní sezóna je náročnější. Na horách jsou v provozu lyžařské areály, které jsou plné lyžařů. Návštěvnost je vysoká a z toho plyne i poměrně vysoký počet úrazů, které si lyžaři na sjezdových tratích přivodí.

K tomu se musí připočítat i určitý počet úrazů, které si způsobí vyznavači běžeckého lyžování. Velkou roli hraje samozřejmě počasí. Klimatické podmínky mohou být v zimě na horách extrémní, což velmi ovlivňuje naši práci.

Letní období je po klimatické stránce přívětivější, i když umí také potrápít a zvlášť na horách se jej nevyplácí podceňovat. Návštěvnost bývá také vysoká a možností, jak a kde si mohou lidé ublížit, je spousta. Záchrana v zimě a v létě si vyžaduje nasazení odlišné techniky, jinou strategii a postupy.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

V letním období, které je u nás od května do listopadu, sloužíme v 10hodinových směnách od 8.00 do 18.30 a přes noc od 18.30 do 8.00 ráno máme pohotovost.

V zimním období záchranář, který slouží jako dispečer na stanici v lyžařském areálu, má pracovní dobu od 8.00 do 21.30. Je to z důvodu večerního lyžování. Poté má opět do rána pohotovost. Druhý záchranář sloužící na jiné stanici, který není dispečer, má 10.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

- poskytování první pomoci
- organizování, provádění záchranných a pátracích akcí v horském terénu
- zajišťování, spolupráce a provádění transportu záchráněných, zraněných a nemocných osob a prakticky účinně provádí okamžitá opatření k předcházení vzniku ohrožení zdraví, života a majetku občanů
- vykonávání hlídkové činnosti a upozorňování na zjištěné závady
- pravidelné sledování a kontrola sjízdnosti, průchodnosti a bezpečnosti horských cest
- péče o veškerý svěřený majetek, dobrý technický stav záchranného materiálu, zařízení, pracovních a ochranných pomůcek
- je vybaven předepsaným záchranářským a zdravotnickým vybavením
- v průběhu služby je trvale na příjmu mobilního telefonu a radiostanice
- spolupracuje s ostatními složkami IZS, pracovníky sportovních areálů a záchrannými službami sousedních států

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Při kolapsových stavech, nebo při KPR, máme k dispozici a můžeme podávat medicínální kyslík. K monitoraci FF jsme vybaveni tonometrem, oxymetrem a glukometrem. Dále máme k dispozici AED Lifepak 1000 v případě KPR.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Každá situace si žádá své. Velmi záleží na povětrnostních podmínkách a typu zranění, od toho se odvíjí celý zásah.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny výše uvedené. Avšak jelikož záleží na podmínkách, ve kterých zásah provádíme u většiny výkonů musíme improvizovat a přizpůsobovat se okolním podmínkám.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Běžné výkony zvládne záchranář sám, o víkendech slouží naši dobrovolní členové, kteří se aktivně zapojují. Větší zásahy např.: pátrací akce, vyžadují více lidí, a tak se aktivují členové, kteří mají pohotovost + všichni ti, kteří se mohou, co nejrychleji dostavit a pomoci.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Zdravotnické přístroje na měření FF, AED, obvazový materiál, sterilní krytí, rukavice, dlahy, vakuové dlahy, nůž, nůžky, pinzeta, náplasti, speciální krytí, různé druhy dezinfekce, určité druhy léků pro podání u akutních stavů v naší kompetenci (Epipen, Glucagen Hypokit, Pentrox), dokumentace...

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

HS je v rámci IZS zařazena jako složka na vyžádání.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?

Ano, se záchranářskými složkami v sousedních zemích té dané oblasti.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Většinou se jedná o společná cvičení a doškolení. Jindy pak v rámci mezinárodních soutěží.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Rozhodně společné nacvičování různých nouzových situací a záchranných akcí, to samozřejmě souvisí s výměnou zkušeností, zlepšování se a přiučení se něčemu novému.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Z mého pohledu dost často. Společná školení máme několikrát do roka a spolupráce v rámci převozu zahraničních pacientů také funguje celkem často.

Dotazovaný ze Slovenské republiky D7

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

24

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Často se pohybuji v horách a chci být schopný pomoci v případě nehody.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Jsem dobrovolným členem a specializuji se na jeskynní záchranu, záchranu z vrtulníku a zdravotnickou záchranou činnost.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Pro dobrovolného člena je zapotřebí maturita, pokud by chtěl tento člen pokračovat dále, musí mít vystudovaný maturitní program v oboru zdravotnický záchranář.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Vysokoškolské I. stupně.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano, školicí středisko poskytuje vzdělání v rámci různých odborných způsobilostí.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Já osobně už asi ne, pokud vím.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V létě je to hlavně asistence na závodech a úrazy při turistice, v zimě jsou to především zásahy na sjezdových tratích.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Pro dobrovolníky od 8:00 do 16:00 a potom do 21:00 pohotovost na telefonu.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Ošetřování zraněných, asistence na závodech, údržba materiálu, neustálé proškolení a cvičení, tyčování turistických chodníků na hřebenech hor atd. . .

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Záchrana z vrtulníku, navigace vrtulníku, jeskynní záchrana, první předlékařská pomoc (bez podání léků), transport postiženého a obsluha nosítek/svozných sání.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

V jeskyni především znalost prostředí jako takového a perfektně zvládnutá jednolanová technika.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Vystrojování jeskyně, obsluha nosidel/svozných sání, rozšířená první předlékařská pomoc, navigace vrtulníku.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Toto hodně závisí na typu ročního období a nehody.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Ampulárium, Krammerovy dlahy, krční límec, obvazový materiál, tekutiny, jídlo, vysílačka, v zimě mačky, cepín, lavinová výbava a dva ledovcové šrouby, stužka na navigaci vrtulníku, reep šňůra, tři karabiny, nůž.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

HZS je v rámci ministerstva vnitra rovnocenně postavená k ostatním složkám ministerstva vnitra.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?

Pravidelně jsou cvičení s Horskou službou České republiky a s Polskou horskou službou (TOPR – Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe).

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Utvvrzuje se hlavně společná metodika, výměna zkušeností, vědomostí a společný kontakt.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Sjednocení metodiky, výměna vědomostí a kontaktů.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Pokud vím, tak mezinárodní cvičení jsou na pravidelné bázi a navázané kontakty se často hodí při návštěvě zahraničních oblastí s působností horské služby.

Dotazovaný ze Slovenské republiky D8

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

26

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Rád se pohybuji v horském prostředí a také rád sportuji.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Jsem dobrovolným členem. Jako specializaci mám záchranu z vrtulníku.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Minimální je maturita v oboru zdravotnický záchranář.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Vysokoškolské I. stupeň.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano, máme vlastní školicí středisko.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Pokud bych ze své pozice splnil všechny požadavky, tak bych se mohl stát profesionálním horským záchranářem.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V zimě zasahujeme ve volném terénu například při pádu laviny nebo uváznutí ve stěnách. Zasahujeme také na sjezdovkách a běžkařských tratích.

V létě zase na turistických chodnících a v lezeckých oblastech.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Od 8 do 16 hodiny a potom máme pohotovost na telefonu.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Záchrana a transport raněných.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Podávání neodkladné zdravotnické péče, transport po zemi a za pomoci vrtulníku.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Především znalost pohoří.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Veškerou zdravotnickou péči a zajištění nejvhodnějšího transportu. Vše záleží na povětrnostních podmínkách.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Například při pátrací akci jsme rozděleni do skupin, které mezi sebou neustále komunikují a je nám přidělen sektor na prohledávání. Celou akci koordinuje dispečer.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Krammerovy dlahy, obvazový materiál, prostředky na zástavu krvácení, rukavice, izotermická fólie, nůž, teplý nápoj, cepín, mačky, lavinová výbava...

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Slovenská horská služba patří pod ministerstvo vnitra.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?

Ano, spolupracujeme s polskou horskou službou a s horskou službou České republiky.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Hlavně na závodech a cvičeních.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Jako nejcennější bych řekl, že je výměna zkušeností a názorů.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Spolupráce využíváme hlavně na závodech a cvičeních na specializace. Já mám zkušenosti především ze závodů.

Dotazovaný ze Slovenské republiky Č9

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

31

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Práce v přírodě, pomoc lidem.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Záchranář oblastního střediska Nízké Tatry sever a zatím jsem jako čekatel. Specializaci zatím žádnou nemám.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Maturita ze střední zdravotnické školy z oboru zdravotnický záchranář.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Vysokoškolské II. stupeň.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano má. Máme možnost se specializovat na instruktora, psovoda, lavinového specialistu a jeskyňáře.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano, ale velmi omezeně.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V zimě je 90 % úrazů na sjezdové trati, zasahujeme ale také ve volném terénu například při pádu laviny nebo zranění freerideristy.

V létě je méně úrazů, ale přibývá pátracích akcí.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

V zimě máme ve službě několik pozic, ve kterých se střídáme. Je to pohotovostní řidič, dispečer a Chopkař s tím, že dispečer odpoledne přebírá pohotovostní noční službu. Slouží se tak od 7:30 do 24:00 a od 00:00 do 16:30.

V létě je to dost podobné liší se jen odpolední směna, která má od 00:00 do 15:30. Plus ke všem těmto službám máme terén a ten slouží od 7:30 do 15:30.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Ošetření, transport, pátrací akce.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Všechny v rámci kritérií zdravotnického záchranáře. Jen jsme velmi limitováni podmínkami, ve kterých tu první pomoc podáváme. Vše si tam musíme velmi dobře promyslet a celý zásah dobře zorganizovat.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Nekomfort, práce za nízké teploty, za tmy a není vždy možné provedení odborných výkonů vzhledem k povětrnostním podmínkám.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Vesměs všechny jen, jak jsem již zmínil, je v určitých povětrnostních podmínkách nemůžeme provést.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Každý zásah je řízený vedoucím zásahu a dispečerem, který má na starosti i koordinaci. Každý víme, co máme dělat a co od sebe čekat. Naše spolupráce je tak na dobré úrovni.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Naše vybavení je dost podobné jako lékařský batoh RZP. Jen nosíme méně materiálu a chybí nám možnost zajištění dýchacích cest.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

HZS je součástí IZS a v rámci horských oblastí je preferovaná na prvním místě.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano, především s Poláky a Čechy.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Spolupráce probíhá hlavně v rámci společných cvičení a závodů.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Především předávání zkušeností a rozšíření obzorů.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Já osobně velmi málo, nebývám často nominovaný.

Dotazovaný ze Slovenské republiky Č10

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

29

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Horskou službu jsem si zvolil po vzoru mého otce.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchrannář + specializace)

Čekatel se specializací záchrana z vrtulníku.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Středoškolské s maturitou z oboru zdravotnický záchrannář.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Středoškolské s maturitou, avšak z jiného oboru. Takže nyní si dodělávám maturitu ze zdravotnického záchranářství.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano, máme oblastní školicí středisko.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ovšem, můžeme si dodělávat různé specializace.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V zimě jsou to nejčastěji zásahy na sjezdových tratích a v létě na turistických chodnících. Občas máme v létě i v zimě pátrací akce po pohřešovaných za spolupráce s policií.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Dobrovolní členové slouží od 8 do 16 hodiny a poté jsou v pohotovosti na telefonu.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Podání neodkladné zdravotnické péče a transport za pomoci různých technik.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Do odborných výkonů bych zařadil zajištění žilního vstupu, podání základních analgetik, transport z terénu a zajištění kontinuální resuscitace.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Každý zásah je specifický jinak podle aktuální situace, prostředí, ve kterém probíhá a typu zranění.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny výše uvedené.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Postupujeme dle nacvičených postupů a víme, co od sebe očekávat.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Základní zdravotnický materiál, lavinová „svatá trojice“, cepín, mačky, vysílačka...

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Patří do IZS.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchranářskými složkami?

Ano.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Mezinárodní závody horských služeb, školení a cvičení.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Předávání zkušeností a získávání nových informací.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Já osobně moc často ne, mám ovšem zkušenosti se školeními v České republice.

Dotazovaný ze Slovenské republiky P11

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

34

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Od malička jsem se pohyboval v horách, sportoval jsem, a tak volba byla jasná. Navíc rád pomáhám lidem.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Já jsem jako záchranář expert se specializací v kynologii a dále jsem vzdělaný pro horský speciální modul.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Zdravotnický záchranář.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Vysokoškolské II. stupeň.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Má vlastní školící středisko, které školí naše záchranáře v daných specializacích.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano, já ještě mám.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

Zimní období je pro nás náročnější, pracuji v největším lyžařském středisku Jasná a máme denně okolo 20 zásahů. K tomu všemu padají laviny, při kterých je zásah velmi náročný.

V letním období většinou chodíme na pátrací akce i mimo našeho zásahového území. Navíc jako součást speciálního modulu musíme zvlášť cvičit. Přes rok se účastníme i několika mezinárodních cvičení. A aby toho nebylo málo, jak jsem již psal jsem kynologem, tak přes celý rok ještě musím trénovat se psem a zúčastňovat se speciálních kynologických cvičení.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

V létě i v zimě sloužíme jako VZ/S, PŠ/Z skoro 48 hodin. Samozřejmě máme i jiné funkce, které trvají 8–10 hodin, jako například dispečer nebo „Chopkař“.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Záchranné a pátrací akce, cvičení, administrativa, trénink, samo vzdělání...

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Kynologie, záchrana za pomoci vrtulníku, zdravotnickou složku v rámci kompetencí zdravotnického záchranáře a pozemní záchrannou činnost.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Je toho hrozně moc, navíc každá specializace si vyžaduje samostatnou odbornou přípravu, která trvá několik let.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny výše uvedené.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Je to velmi individuální a záleží na ročním období, druhu zásahu, rozsahu poranění postiženého a možnosti nasazení lidí a techniky.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Kompletní zdravotnický materiál, takže obvazová technika, leukoplast, trojcípý šátek, ampulárium, i.v. set, izotermická fólie, tonometr, glukometr, kyslíková maska, oxymetr, turniket, tepelné sáčky, pruban, věci ke KPR...

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Je to samostatná rozpočtová organizace působící pod ministerstvem vnitra a je zařazena do záchranných složek IZS.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Společně cvičíme na mezinárodních úrovních a společně i zasahujeme při záchranných a pátracích akcích. Zároveň je i školíme jako instruktory kynologie.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Výborné! Třeba si společně vyměňujeme zkušenosti a postupy při záchranných a pátracích akcích.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Tento rok to již bylo čtyři krát, a to je teprve březen. Těchto spoluprací si velmi vážím, protože nám to velmi přispívá do zkušeností.

Dotazovaný ze Slovenské republiky P12

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

46

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Vyrůstal jsem blízko hor. Trávil jsem v horách skoro všechnu volný čas a pracovat v horách bylo velmi lákavé. Práce horského záchranáře měla pro mě velký význam. Lákala mě. Byla to výzva.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Já jsem profesionálním záchranářem a jako specializaci mám školitele. Pracuji tak pod školícím střediskem HZS SR.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Minimálně střední zdravotnická škola obor zdravotnický záchranář. A dále, jakožto neoficiální složka, je zapotřebí se umět pohybovat ve vysokohorském terénu, takže umět lézt, lyžovat, mít pojem o lavinové problematice a mnoho dalšího.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Mám vystudovanou vysokou školu, jsem sportovně kondiční trenér a střední školu mám z oboru zdravotnického záchranářství.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ano. Každý záchranář musí mít odbornou způsobilost. Nejdříve na ZZČ (základní záchranná činnost) zima/léto. Potom na PZČ (pozemní záchranná činnost) zima/léto (4 týdny kurzů).

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ano. Každý záchranář, který skončí PZČ je dále vyškolený na záchranu za pomoci vrtulníku lanovou technikou a někteří záchranáři mají i odbornou způsobilost JZČ (jeskynní záchranná činnost), pátrací činnost za pomoci lavinového a pátracího psa, lavinový specialista a také záchranná činnost na lyžařské trati.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V zimě je zima a turisté se podle toho neumí oblékat. Zasahujeme tedy dost u vyčerpaných a podchlazených turistů. Dále hlavně na lyžařských tratích a ve volném terénu.

V létě je zase teplo a opět se na to turisté neumí připravit a většinou s sebou mají nedostatek tekutin, takže v létě zase jezdíme pro vyčerpané a dehydratované turisty. Obecně je ale méně úrazů, oproti zimě, ale přibývá výjezdů k paragladistům což je samo o sobě velmi speciální. Dále je dost pátracích akcí.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Zcela stejná, běžná je od 7:30 do 15:30. Vedoucí záchrany a pohotovostní řidič mají službu od 7:30 do 21:30 a noční pohotovost má službu od 21:30 do 7:30.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Podílím se na tvorbě metodických postupů v záchranech. Organizuji kurzy, kde si záchranníci získávají OS, ZZČ a PZČ. Dále proškoluji OS každé dva roky. Vedu také cyklické vzdělávání pro oblastní středisko Západní Tatry jih a Nízké Tatry sever cca 2x za měsíc.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranník?

Zajištění i.v. vstupu, fixace zlomenin, podání základní analgérie, při ALS podání adrenalinu, přímá spolupráce s LZS včetně transportu za pomoci vrtulníku z komplikovaného terénu, spolupráce s dalšími složkami IZS.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Zabezpečení místa události z hlediska bezpečnosti pro ostatní turisty/lyžaře/skiapinisty. Ohřívání krystaloidních roztoků, zohledňovat možnosti dle terénu a zvažovat možnost zabezpečení i.v. linky.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny předchozí a mnoho dalších jako například zastavení masivního krvácení atd... Všechny tyto výkony, ale musíme vždy pečlivě zvážit a vyhodnotit jaké z těchto výkonů budeme provádět ještě v terénu a jaké až po transportu pacienta.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Každý zásah má svého vedoucího zásahu, který má na starosti koordinaci. Dispečer dělá komunikační podporu z hlediska rozprostření záchranníků po lokalitě, dělá písemnou evidenci celého zásahu a komunikuje s ostatními středisky a se složkami IZS, pokud jsou zapotřebí.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Lékárnička, reep šňůra, karabiny, plochá smyčka, ledovcový šroub, fixační dlahy, lavinová výbava, tepelné sáčky, dokumenty, vysílačka.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

HZS SR je základní složkou IZS.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano, velmi často.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Společná školení, absolvování mezinárodních závodů. Často spolupracujeme s Poláky a Čechy.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Hodně zážitků, předávání zkušeností a rozšiřování obzorů.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Spolupracujeme často hlavně v rámci cvičení v různých odvětvích, například kynologická cvičení, lavinová, letecká atd... Já osobně mám zkušenosti z mezinárodních závodů horských služeb.

Dotazovaný z Rakouské republiky D13

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

56

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Vždy jsem se velmi rád pohyboval po horách a když přišla tato nabídka pomáhat lidem v horách v tísňové situaci, neváhal jsem.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchrannář + specializace)

Jsem dobrovolným členem.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Jakékoliv středoškolské s maturitou. Jelikož jsme dobrovolnická organizace máme povinné pouze cvičení.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Středoškolské s maturitou.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ne.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ne.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

V létě mimo skiareály máme omezené působení díky malému počtu dobrovolných členů na rozsáhlou oblast. Fungujeme na jiné bázi než naši kolegové z Čech.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

Přes léto sloužíme od 8:00 do 17:00, v zimě od 8:00 do 17:00 a od 18:00 do 21:00. mimo tyto hodiny máme pohotovost na telefonu.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Především první pomoc, transport raněných osob a technické zásahy v terénu.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Jelikož nemáme zdravotnické vzdělání jako takové, odborné kompetence máme v podávání první pomoci, transportu raněných osob za pomoci různých technik, technické zásahy a spolupráce s LZS.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Velmi záleží na aktuální situaci a druhu zranění.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Všechny výše uvedené.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Postupujeme dle ověřených a zasetých postupů, ve kterých jsme si jisti a děláme je takto po celou dobu mého působení u horské služby. Vždy ale záleží na aktuálních povětrnostních podmínkách, ty nás leckdy donutí improvizovat a přizpůsobovat se.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Obvazový materiál, imobilizační prostředky, dlahy, škrtidlo, dezinfekce, sterilní krytí, rukavice, nůž, karabina, reep šňůra, ledovcové šrouby, mačky, cepín, vysílačka.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Jsme dobrovolnická nezávislá organizace bez vidiny zisku. Spolupracujeme s LZS.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano, já osobně jsem se bohužel nikdy žádné neúčastnil.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Vím, že mí kolegové jezdí na společná cvičení do České republiky.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Získání nových zkušeností a upevnění dobrých vztahů.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Z naší oblasti velmi sporadicky, mě se tato zkušenost nikdy nenaskytla.

Dotazovaný z Rakouské republiky D14

Otázka č. 1: Kolik je vám let?

36

Otázka č. 2: Jaké důvody vás přiměly k vykonávání této profese? Proč jste si vybral tuto profesi?

Jsem velký sportovec a dřív jsem závodil v alpském lyžování. Mám rád pobyt na horách a pomáhat lidem při činnostech, které mě baví je super.

Otázka č. 3: Jakou pracovní pozici máte u horské služby? (dobrovolný, čekatel, profesionální horský záchranář + specializace)

Dobrovolný člen.

Otázka č. 4: Jaké je potřebné vzdělání pro toto povolání?

Stačí střední škola s maturitou v jakémkoliv oboru. Povinná máme akorát odborná cvičení první pomoci.

Otázka č. 5: Jakého vzdělání jste dosáhl vy?

Vysokoškolské.

Otázka č. 6: Má horská služba nějaký další interní vzdělávací systém?

Ne.

Otázka č. 7: Máte možnost kvalifikačního růstu?

Ne.

Otázka č. 8: Jaká jsou specifika vaší práce podle ročních období?

Ve službě nebo v pohotovosti jsme po celý rok. V zimě je nejvíce zásahů na sjezdových tratích, v létě pak v okolí skiareálů a na turistických stezkách.

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba v rámci ročních období?

V létě od osmi do sedmnácti hodin, v zimě taktéž + pohotovost na nočním lyžování od šesti do devíti hodin. Mimo službu jsme vždy v pohotovosti na telefonu.

Otázka č. 10: Jaké jsou vaše hlavní činnosti v rámci náplně práce?

Poskytujeme raněným osobám první pomoc, transport za pomoci sněžného skútru nebo svozných sání k vlastnímu vozu ve vážnějších případech k vrtulníku. Zásahy máme také technické například evakuace osob z lanovky.

Otázka č. 11: K jakým odborným výkonům máte kompetenci jako horský záchranář?

Jelikož nejsme zdravotničtí pracovníci v rámci odborných výkonů máme první pomoc, transport a technické zásahy.

Otázka č. 12: Jaká specifika si vyžadují tyto odborné výkony v terénu?

Každá situace je jiná podle okolních povětrnostních a terénních podmínek. Přizpůsobujeme se vždy aktuálnímu stavu.

Otázka č. 13: Jaké odborné výkony jste schopný vykonat v terénu?

Tyto všechny, avšak ne vždy stejně.

Otázka č. 14: Jak probíhá rozsáhlý zásah v terénu?

Především spoléháme na naše osvědčené postupy a na naše zkušenosti z předešlých let.

Otázka č. 15: Jaké je vaše klasické vybavení služebního batohu? Co nesmí chybět?

Obvazový materiál, dlahy, sterilní krytí, škrtidlo, krční límec, svozný prostředek, vysílačka, lano, mačky, lyžařské vybavení.

Otázka č. 16: Jaké postavení má horská služba v rámci IZS ve vaší zemi?

Jsme ryze dobrovolnickou organizací.

Otázka č. 17: Spolupracuje horská služba se zahraničními záchrannými složkami?

Ano, bohužel jsem osobně žádnou nezažil. Letos jsem se ovšem přihlásil na společné cvičení evakuaci osob z lanové dráhy s kolegy z Česka.

Otázka č. 18: Můžete charakterizovat tuto spolupráci?

Myslím si, že spolupráce probíhá hlavně v rámci společných cvičení. Pár mých kolegů se účastnilo i mezinárodních závodů horských služeb.

Otázka č. 19: Jaká pozitiva má dle vašeho názoru tato spolupráce?

Rozhodně sbírání zkušeností a inspirace v pro nás nových postupech a proškolení v první pomoci.

Otázka č. 20: Jak často využíváte této mezinárodní spolupráce? Vaše osobní zkušenosti?

Z naší strany moc často ne.

9 Seznam zkratek

AED – automatizovaný externí defibrilátor

ALS – Advanced Life Support

Č – čekatel

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

D – dobrovolný člen

DAV – Deutscher Alpenverein

DRK – Bergdienst – Deutsche Rote Kreuz – Bergdienst

DuÖAV – Deutscher und Österreichischer Alpenverein

EU – Evropská unie

FF – fyziologické funkce

HS – horská služba

HSČR – Horská služba České republiky

IZS – Integrovaný záchranný systém

JZČ – jeskynní záchranná činnost

KPR – kardiopulmonální resuscitace

LZS – Letecká záchranná služba

ÖAV – Österreichischer Alpenverein

P – profesionální člen

PNP – přednemocniční neodkladná pomoc

PZČ – pozemní záchranná činnost

RZS – rychlá záchranná služba

TOPR – Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

SR – Slovenská republika

SŠ – střední škola

VOŠ – vyšší odborná škola

VŠ – vysoká škola

ZZČ – základní záchranná činnost

ZZS – Záchranná zdravotnická služba